

Percepcija i stavovi odgojitelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu

Mavračić Miković, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:362007>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-25**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)



**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

**IVANA MAVRAČIĆ MIKOVIĆ
DIPLOMSKI RAD**

**PERCEPCIJA I STAVOVI
ODGOJITELJA I RODITELJA O
MEĐUSOBNOJ SURADNJI I
PARTNERSKOM ODNOSU**

Zagreb, listopad 2018.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Zagreb)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Ivana Mavračić Miković

**TEMA DIPLOMSKOG RADA: Percepcija i stavovi odgojitelja i
roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu**

MENTOR: izv. prof. dr. sc. Daria Tot

Zagreb, listopad 2018.

ZAHVALA

Zahvaljujem svim profesorima i asistentima, te svom pomoćnom osoblju Učiteljskog fakulteta u Zagrebu.

Prije svega, zahvaljujem svojoj mentorici, izv. prof. dr. sc. Darii Tot koja mi je svojim smjernicama i stručnim znanjem, nesebičnom podrškom i pomoći, svakoj lijepoj riječi te konstruktivnim savjetima pomogla pri izradi ovog rada.

Hvala ravnateljici Renati Knez, stručnom timu, Luki i Marijanu te najviše odgojiteljicama DV "Hrvatski Leskovac" na razumijevanju, stručnim savjetima i pomoći prilikom organizacije vremena i poslovnih obveza.

Također, zahvaljujem svojoj obitelji, najviše sestrama Zrinki i Josipi, mami Ljiljani i najbližim prijateljima koji su bili uvijek uz mene, te mi pružili svu potrebnu pomoć tijekom studiranja i bili velika podrška i oslonac u organizaciji mojih studentskih obaveza. Osim toga, zahvaljujem dragim kolegicama i kolegama sa studija što su vrijeme studiranja učinili zabavnijim i lakšim.

I na kraju, najveća hvala mom suprugu Marku bez kojega ni jedan moj uspjeh ne bi bio moguć te kćeri Klari kojoj posvećujem ovaj Diplomski rad. Hvala Vam na beskonačnom strpljenju, razumijevanju i ljubavi te podršci, motivaciji i snazi koju ste mi pružili tijekom studiranja u trenucima kada je bilo najteže. Ovo je naš uspjeh.

Najiskrenije vam hvala!

Ivana Mavračić Miković

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
1. UVOD	4
2. PERCEPCIJA SURADNJE RODITELJA I ODGOJITELJA KROZ POVIJEST ..	6
3. OD SURADNJE DO PARTNERSTVA RODITELJA I ODGOJITELJA	10
3.1. Suradnja.....	12
3.2. Partnerstvo.....	13
3.3. Razlika između suradnje i partnerstva.....	15
3.4. Važnost uspješnog partnerskog odnosa.....	18
4. MODALITETI SURADNJE RODITELJA I ODGOJITELJA.....	25
4.1. Individualizirani i individualni pristup roditeljima	25
4.2. Roditeljski sastanci.....	26
4.3. Pismena komunikacija s roditeljima.....	31
4.3.1. Oglasni kutić za roditelje	31
4.3.2. Letak	32
4.3.3. Komunikacijska kutija	33
4.3.4. Vrtićki spomenar.....	34
4.4. Uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni rad.....	34
4.5. Suvremeni modaliteti suradnje roditelja i odgojitelja	35
4.6. NTC suradnja s roditeljima	37
5. UTJECAJ IMPLICITNE PEDAGOGIJE ODGOJITELJA NA SURADNJU RODITELJA I ODGOJITELJA.....	39
6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	42
6.1. Područje, predmet i problem istraživanja.....	42
6.2. Cilj i zadatci istraživanja	42
6.3. Hipoteze.....	42

6.4. Instrumenti i način obrade podataka.....	43
6.5. Uzorak i postupak ispitivanja	44
7. ANALIZA REZULTATA I RASPRAVA.....	51
8. ZAKLJUČAK	74
POPIS LITERATURE	75
PRILOZI	78
Prilog 1: Anketni upitnik za roditelje	78
Prilog 2: Anketni upitnik za odgojitelje	81
POPIS GRAFIKONA	85
POPIS TABLICA	86
POPIS ILUSTRACIJA	88
IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA	89

SAŽETAK

Na obitelj su oduvijek, u većoj ili manjoj mjeri, utjecale gospodarske promjene, a uslijed napretka čovječanstva dolazi do promjene na osobnom planu roditelja u smislu potreba za novim poslom, obrazovanjem, statusom u društvu i sl. Bez obzira na to jesu li potrebe egzistencijalne, emocionalne ili fiziološke, one mijenjaju način življenja roditelja, ali i djece. S javljanjem potreba za institucionaliziranim obuhvatom djece u odgojno-obrazovne ustanove dogodile su se i neke promjene na obiteljskom i gospodarskom planu što je dovelo do promjena u radu institucija. Modernizacija je ostavila trag i na obrazovanju roditelja, koji su sada informiraniji i upućeniji u dječji razvoj te iziskuju više vremena i pažnje stručnih djelatnika.

Kako bi se adekvatno odgovorilo potrebama roditelja profesionalni rad odgojitelja s roditeljima doživljava promjene. Nastojimo li djeci osigurati kvalitetniji i lakši boravak u ustanovama, bitna je uspostava suradničkih odnosa roditelja i odgojitelja. Istovremeno, uspostavljanje partnerskog odnosa sa stručnjacima odgojno-obrazovne ustanove od roditelja iziskuje razumijevanje, toleranciju, vrijeme, trud, ali i istinsku želju i namjeru u uspostavi i provedbi.

Cilj ovog istraživanja bio je ispitivanje percepcije i stavova roditelja i odgojitelja o njihovoj međusobnoj suradnji u svrhu poboljšanja i daljnjeg razvijanja partnerskog odnosa. Istraživanje je provedeno na uzorku od 237 ispitanika, 129 roditelja te 108 odgojitelja. Rezultati istraživanja pokazuju da roditelji, ali i odgojitelji, ne shvaćaju razliku između pojmova suradnje i partnerstva te još uvijek postoje mišljenja da su roditelji nadređeni u ovom odnosu. Također je uočeno da se od modaliteta suradnje najviše prakticiraju standardni oblici komunikacije (oglasni kutići, roditeljski sastanci, završne svečanosti i dr.) dok roditelji priželjkuju modernizaciju u tom pogledu (komunikacija putem društvenih mreža, grupa i sl.). Iako su se obje strane složile o važnosti partnerskog odnosa još uvijek postoji mali broj ljudi koji smatra ovakav odnosu nevažnim ili manje važnim.

Dobiveni rezultati upućuju da veliki broj odgojitelja i roditelja ne razlikuje jasno pojmove suradnje i partnerstva, ali obje strane procjenjuju važnost suradnje kroz vlastitu odgovornost. Također, roditelji i odgojitelji procjenjuju da postoji snažan

utjecaj čimbenika (međusobno uvažavanje znanja i vještina, iskrena i otvorena komunikacija, razumijevanje i tolerancija, odsutnost etiketiranja, zajedničko planiranje i donošenje odluka, pristupačnost i međusobno razumijevanje, otvorena i obostrana razmjena informacija te usklađivanje odgojnih utjecaja) na uspješnu partnersku suradnju roditelj i odgojitelj.

ključne riječi: suradnja, partnerstvo, odgojitelji, roditelji, djeca.

ABSTRACT

The family has always, to a greater or lesser extent, been influenced by changes in the economy, and the advancement of mankind also brought along changes in the personal lives of parents, in the form of new employment, education, social status etc. Regardless of whether the needs are existential, emotional or physical, they change the way of life for both the parents and the children. As the needs arise for integrating children in educational institutions, certain changes occurred in the area of family and economy, which resulted in changes of the way those institutions function. Modernisation also left a mark on the education of parents, who are more informed nowadays and more involved in the child's development, and therefore seek additional time and attention from professionals.

In order to provide an adequate response to the parents' needs, professional work of educators is undergoing changes. If we aim at providing children with better and facilitated stay in institutions, it is important to establish cooperation between parents and educators. At the same time, establishing a partnership with education professionals requires understanding, tolerance, time and effort from the parents, but also a genuine desire and intention for establishing and implementing that partnership. The objective of this research was testing the perception and attitudes of parents and educators on their mutual cooperation for the purpose of improving and further developing a partnership.

The research was conducted on a sample of 237 subjects, 129 parent and 108 educators. The research results show that both the parents and the educators fail to

grasp the difference between cooperation and partnership, and the opinion still prevails that the parents are superior in that relationship. It was also registered that, out of the cooperation modalities, the most used are standard communication forms (notice boards, PTA meetings, end-of-school-year events, etc.) whereas the parents wish for more modern forms of communication (social networks, forums, etc.). Even though both parties agree on the importance of partnership, there is still a small number of people that consider this relationship to be insignificant or less significant.

The results obtained indicate that a great number of educators and parents do not clearly distinguish between cooperation and partnership, but both sides estimate the importance of cooperation through their own responsibility. Moreover, parents and educators estimate that there is a strong effect of the factors (mutual recognition of knowledge and skills, honest and open communication, understanding and tolerance, lack of labeling, joined planning and decision-making, approachability and mutual understanding, open and reciprocal exchange of information and synchronising educational influences) on a successful partnership between parents and educators.

Keywords: cooperation, partnership, educators, parents, children.

1. UVOD

Građenje partnerskih i suradničkih odnosa roditelja i odgojno-obrazovne ustanove jedan su od preduvjeta za stvaranje optimalnih uvjeta koji su potrebni za postizanje poticajnog okruženja koje utječe na razvoj djeteta. Partnerstvo i suradnja su različiti pojmovi, no svrha uspostave takvog oblika odnosa je zapravo ista - dobrobit djeteta. Pojam suradnje možemo objasniti kao aktivnost odgojitelja i roditelja kojima je zajednički cilj dobrobit djeteta te svakodnevna izmjena informacija o događanjima u skupini, dok se partnerstvo definira kao viša razina suradničkog odnosa u kojem su sudionici ravnopravno uključeni u stvaranje procesa. Partnerstvo i suradnja razlikuju se u načinu uključivanja roditelja u rad ustanove, vrstom komunikacije, inicijativom pojedinaca, motivacijom, aktivnostima, ali i ciljem. Odlika partnerstva je dvosmjerna komunikacija, ravnopravnost sudionika, kontinuitet, otvorenost, velika razina intrinzične motivacije za izgradnju i unapređenje odnosa na svim poljima odgojno - obrazovnog rada dok suradnju obilježava povremeno uključivanje roditelja u rad i aktivnosti ustanove, hijerarhije unutar odnosa sudionika te rijetka, površna i nedostatno otvorena i jednosmjerna komunikacija.

Za uspješnu uspostavu odnosa roditelja i odgojno-obrazovne ustanove koriste se različiti modaliteti suradnje. Od onih koji osiguravaju jednosmjerni oblik komunikacije kao što su oglasne ploče i letci do onih koji pružaju dvosmjernu izmjenu informacija: roditeljski sastanci različitih oblika, svečanosti, izleti i radionice. Predmet ovog rada su partnerski i suradnički odnosi roditelja i odgojno-obrazovne ustanove te njihov utjecaj na razvoj djeteta i stvaranje optimalne okoline koja pogoduje kvalitetnom okruženju djeteta.

Cilj rada je utvrditi važnost partnerstva i suradnje te stavove i percepciju roditelja i odgojitelja o međusobnoj suradnji. Pri pisanju rada primijenjena je metoda istraživanja za stolom, tj. desk research te metoda anketiranja. Proučena je relevantna domaća i strana stručna i znanstvena literatura te relevantni internetski izvori kao sekundarni izvori podataka. Najviše prikupljene literature je s hrvatskog govornog područja. Od znanstvenih metoda primijenjene su metode analize, komparacije, deskripcije i deskriptivne statistike.

Diplomski rad je strukturno razrađen u osam međusobno povezanih cjelina. U uvodnom dijelu definirani su ciljevi i predmeti rada, iznesene istraživačke metode korištene pri izradi rada te je ukratko opisan sadržaj i struktura rada. U drugom poglavlju „Percepcija pogleda na suradnju odgojitelja i roditelja kroz povijest“ iznesene su činjenice o povijesnom razvitku odgojno-obrazovnih ustanova na svjetskom te hrvatskom području, ali i prve pojave suradničkih odnosa roditelja i ustanova. „Od suradnje do partnerstva roditelja i odgojitelja“ treće je poglavlje u kojem su jasno definirani pojmovi suradnje i partnerstva te prikazana razlika između navedenih pojmova, ali i njihova važnost u odgojno-obrazovnom radu. U četvrtom dijelu rada „Modaliteti suradnje roditelja i odgojitelja“ izneseni su oblici komunikacije koje služe roditeljima i odgojiteljima za izmjenu informacija. Peta cjelina rada, pod naslovom „Utjecaj implicitne pedagogije odgojitelja na suradnju roditelja i odgojitelja“ je sastavljena od definicija pojmova implicitne pedagogije te sustava vrijednosti, stavova i uvjerenja koji ju određuju. Šesta cjelina rada odnosi se na metodologiju istraživanja u kojoj su izneseni podatci o području, predmetu i problemu istraživanja, cilju te zadacima, hipotezama, instrumentima i načinu obrade podataka i posljednje, informacije o uzorku i samom postupku ispitivanja, dok su u sedmoj cjelini izneseni podatci dobiveni nakon obrade podataka te njihov tablični i grafički prikaz popraćen interpretacijom autorice. Posljednji dio rada je zaključak u kojem je sažeta cjelokupna problematika odrađene teme.

2. PERCEPCIJA SURADNJE RODITELJA I ODGOJITELJA KROZ POVIJEST

Na područjima današnje Republike Hrvatske, prvi začetci vrtića javili su se sredinom 15.stoljeća, točnije 1432.godine u Dubrovniku. Tada je otvoren milosrdni zavod za sitnu zapuštenu dječicu (nahode) pod nazivom „*Ospedale della Misericordia*“. To je najpoznatija ustanova u tom razdoblju za odgoj napuštene, a kasnije i „nezakonito“ rođene djece. Kako navodi Miljak (1996) za djecu mlađe dobi (do tri godine) postojale su ustanove, tzv. pjestovališta, dadilišta, kolijevke čija je funkcija bila zbrinjavanje. Prvo pjestovalište otvorio je Juraj Haulik, zagrebački nadbiskup, 1885.godine u Zagrebu. Ustanove su većinom bile osnovane zbog privatne inicijative pojedinaca u kojima roditelji nisu imali neku značajnu ulogu. Slijedilo je otvaranje ustanova čija je funkcija bila jedino skrb o siromašnoj i nezbrinutoj djeci te njihovom čuvanju. Zatim se javljaju ustanove i škole koje su za zadaću imale zbrinjavanje djece za vrijeme rada roditelja u tvornicama. Osnovna zadaća bila je čuvanje djece te se dodatni rad na području odgoja i obrazovanja nije ni započinjao, a time i suradnja i uključivanje roditelja u rad. Jedini oblik komunikacije roditelja i zaposlenika u takvim ustanovama je bila izmjena osnovnih informacija o djeci. 1907.godine otvara se *Sekcija za našu djecu* kojoj je svrha bila pružanje materijalne i moralne pomoći djeci koja su to trebala.

U svim zapisima u kojima se spominju otvaranja različitih ustanova namjenjenih djeci, nema tragova o uspostavljanju odnosa tadašnjih odgojitelja i roditelja. Djeca koja su do tada institucionalizirana bila su napuštena ili se nije vodila briga o njima, pa možemo zaključiti da do izgradnje suradničkih odnosa nije moglo ni doći. Pod utjecajem razvijenih zemalja, slijedi otvaranje ustanova namijenjenih isključivo djeci predškolske dobi - čuvališta i zabavišta. Sedlar navodi (2013) da se prvo zabavište spominje 1872. godine, pod vodstvom Antonije Cvijić-Lukšić. No također ističe da Cuvaj u svojoj *Građi za povijest školstva Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od najstarijih vremena do danas* navodi godinu otvaranja zabavišta 1869. pod nazivom „*Dječje zabavište*“ u Zagrebu, za djecu nakon navršene treće godine života. Ono je predstavljalo prvu predškolsku odgojno-obrazovnu ustanovu. Svrha zabavišta je bilo zbrinjavanje djece i služilo je u socijalne svrhe. U zabavištima, koja su se otvarala, djeca su obilježavala važne događaje u svojim životima pa su tako obilježavali i praznik Božića, božićnom svečanosti. Razne svečanosti, pa tako i one vjerskog

sadržaja, jedan su od modaliteta suradnje s roditeljima iz čega možemo zaključiti da je ovo prvi suvremeni oblik suradnje roditelja i odgojitelja.

Slika 1 Djeca u zabavištu u Krajiškoj za vrijeme božićne svečanosti (oko 1900.godine)



izvor: <https://www.jutarnji.hr/>

Gledajući kroz povijest, uloga roditelja u procesu odgoja i obrazovanja postupno se mijenjala. Prvim dječjim vrtićima, koji su otvoreni nakon 1950.godine, primarni cilj bila je socijalna skrb djeteta te zdravstvena njega, ali sa svrhom da se što većem broju žena omogući sudjelovanje u socijalističkoj izgradnji zemlje (Sabadžija 2016, prema Miljak 1995). Kako navodi Miljak (1995) roditelji su u počecima imali drugorazredne uloge, njihov je odgoj bio podređen onome u ustanovama jer je odgoj bio „stvar države“, što se najviše isticalo u sedamdesetim godina. Sabadžija (2016) u svome radu navodi da su tijekom sedamdesetih godina prošlog stoljeća vrtići prerastali iz socijalnih ustanova u ustanove za odgoj i obrazovanje djece, gdje su se provodile aktivnosti izravnog poučavanja djece, a suradnja s roditeljima je u potpunosti bila zapostavljena. Obitelji i predškolske ustanove bile su dva odvojena svijeta.

Do malog napretka i veće uključenosti roditelja u proces odgoja i obrazovanja dolazi u osamdesetim godinama. U 19. stoljeću usred industrijske revolucije, Friedrich Wilhelm August Fröbel otvorio je „Opći njemački dječji vrtić“, prvi dječji vrtić u svijetu. Fröbel ih je zamislio kao tzv. „dječje vrtove“, mjesta na kojima su djeca rasla i razvijala se, promatrala, istraživala i stupala u interakciju s prirodom u slobodnom, harmoničnom odnosu sa sobom i drugima (Walter, 2015)

Slika 2 Fröbelov dječji vrtić



izvor: <https://www.jutarnji.hr/> 1

Na Fröbelov rad velikim su dijelom utjecale ideje prosvjetiteljstva. Tako je u duhu prosvjetiteljstva ljude smatrao individuama za sebe, koje su rođene slobodne i slobodno se trebaju razvijati, u čemu im može pomoći obrazovanje. Izrađivao je vlastite igračke (geometrijske figure u obliku kocke, cilindra i kugle) pomoću kojih je djeci približavao matematičko-fizičke pojmove. Tim je poticajima nastojao potaknuti verbalno i emocionalno praćenje odgojitelja i odraslih u dječjoj igri te se upravo tu uočava pojava suradnje u području odgoja i obrazovanja.

Slika 3 Friedrich Fröbel



izvor: <https://en.wikipedia.org/wiki/Frie>

U prošlosti su se, posebno u ruralnim područjima, djeca u potpunosti odgajala u obiteljskom okruženju. S promjenama na gospodarskom području, javljaju se nove egzistencijalne i fiziološke potrebe, zbog kojih dolazi do migracija te promijenjene uloge majke. Majke, koje su do tada bile zadužene za dom i djecu, mijenjaju svoju

ulogu zbog potrage za poslom i obrazovanjem, što iziskuje institucionalizaciju djece. Kada gledamo povijesni pregled suradnje s roditeljima, najveće promjene dogodile su se u 21.stoljeću kada se znanstvenici poput Lozančić, Miljak i Slunjski, a ponajviše Ljubetić u potpunosti posvećuju ovoj tematici te ju određuju kao jednim od bitnih sadržaja kurikuluma, odnosno odgojno-obrazovnog procesa. Slunjski u svom djelu (2012) suradnju svrstava u jednu od odrednica kvalitete predškolske ustanove. Miljak (1996) suradnju gleda također kao odrednicu kvalitete, samo njena uspješnost utječe na sigurno i poticajno okruženje za rast i razvoj djeteta. Lozančić (2005) partnerstvo gleda kao problematiku roditelja i odgojitelja, usklađenost njihovih odgojnih postupaka koji moraju biti jedinstveni. Ljubetić u nizu svojih djela, a ponajviše u knjizi koju je posvetila upravo ovoj temi (2014) razdjeljuje pojmove suradnje od partnerstva te ih jasno definira.

3. OD SURADNJE DO PARTNERSTVA RODITELJA I ODGOJITELJA

Suvremeno shvaćanje djeteta kreće od pretpostavke da je dijete konstruktor vlastitog života odnosno aktivni sudionik odgojno-obrazovnog procesa (Slunjski i sur., 2012). Dijete nije objekt već socijalni subjekt koji ga određuje, ravnopravno sudjeluje u izgradnji procesa, uz ostale subjekte; medije, obitelj, predškolsku ustanovu - dječji vrtić te sredine u kojima provodi slobodno vrijeme. Svi subjekti, koji sudjeluju u djetetovu razvoju, imaju različiti utjecaj na njega te su suodgojitelji u procesu odgoja i obrazovanja djeteta. Najveći utjecaj imaju obitelj i predškolska ustanova. Iako imaju različiti utjecaj na odgoj djeteta, bitna je usklađenost odgojnog djelovanja zbog kontinuiteta koji djetetu daje osjećaj sigurnosti. Ustanove za rani i predškolski odgoj i izobrazbu te skrb u Republici Hrvatskoj namijenjene su djeci starosti od šest mjeseci do polaska u školu, a shvaćaju se kao dopuna obiteljskom odgoju (Slunjski i sur., 2012).

Obitelj je prema Petrović-Sočo (1995) prva primarna društvena zajednica s kojom se dijete susreće. Ona je prva sredina koja se brine za zadovoljavanje djetetovih socijalnih, emocionalnih i fizičkih potreba. Razlikujemo tradicionalne i suvremene obitelji. Valjan-Vukić, Čeko Jurišić i Miočić (2011) ukazuju također na činjenicu kako se oblik i uloga (struktura i funkcija) obitelji kao čimbenika socijalizacije promijenila u posljednjih par desetljeća. Neke od sličnosti i razlika u strukturi i temeljnim funkcijama obitelji mogu se uočiti u Tablici 1.

Tablica 1 Sličnosti i razlike obitelji

STRUKTURA I NEKE TEMELJNE FUNKCIJE OBITELJI	TRADICIONALNA OBITELJ	SUVREMENA OBITELJ
Veličina obitelji	Velike obitelji s četvero ili više djece	Male obitelji bez (po vlastitoj odluci) ili s malim brojem djece
Struktura obitelji	Otac-majka Djed-baka Drugi članovi rodbine	Otac-majka Samohrani roditelji (biološki ili nebiološki) Razvedeni brakovi Binuklearne obitelji Majke i izvanbračna djeca
Stil odgoja djece u obitelji	Autoritarni	Autoritativni Autoritarni Permisivni
Odgojna funkcija	Odgoj djece u obitelji	Tendencija prebacivanja odgojne funkcije obitelji na druge osobe i institucije
Socijalizacija djece	U obitelji	Tendencija prebacivanja socijalizacijske funkcije izvan obitelji
Slobodno vrijeme	Gotovo isključivo u obitelji	Izvan obitelji
Briga o ekonomskoj sigurnosti	Otac-zaposlen Majka-kod kuće	Otac i majka (ne) zaposleni Pomoć mlađim članovima od starijih članova kućanstva

izvor: Rosić i Zloković, 2003

Obitelji su aktivni sudionici u životu odgojno-obrazovne institucije te se trebaju i moraju osjećati dobrodošlima i cijenjenima, ravnopravni su partneri u odlukama koje utječu na djecu. Obitelj i ustanove zajedno informiraju, utječu i stvaraju politike, prakse i programe potrebne za uspješnu suradnju (PTA, 2009).

Obitelj, od kojih su najistaknutiji roditelji/skrbnici najviše brinu o djetetu i njegovoj dobrobiti, stoga oni predstavljaju najbliže i najkompetentnije suradnike odgojiteljima, ali i ostalim djelatnicima odgojno-obrazovne ustanove. Upravo su roditelji i vrtić jedni od najvažnijih čimbenika kvalitetnog razvoja djetetova života. Kvaliteta njihovog odnosa je preduvjet za budući uspjeh djeteta. Odnos obitelji i dječjeg vrtića u odgojno-

obrazovnoj praksi definiramo kroz roditeljske uključenosti odnosno pojmove suradnje i partnerstva. Iako ih većina smatra sinonimima, oni se zapravo različito definiraju.

3.1. Suradnja

Hrvatski jezični portal (2004) pojam suradnje definira kao zajednički rad, odnosno sudjelovanje radom ili djelatnošću na određenom projektu, planu ili općem djelovanju. Suradnju u odgojno-obrazovnoj ustanovi objašnjava se kao aktivnost odgojitelja i roditelja kojima je zajednički cilj dobrobit djeteta te svakodnevna izmjena informacija o događanjima u skupini. Janković (2007) suradnju uspoređuje s oblikom natjecanja u kojem se natjecanje podnosi do određene mjere, u smislu što većeg doprinosa zajedničkom cilju – pridonijeti što više, a ne pod svaku cijenu više od svih. Pritom isticanje u odnosu na druge sudionike ne dolazi u obzir.

Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece (prema Lozančić, 2005, str. 42) pruža cjelovit opis suradnje: „Suvremeni vrtić u svom programu treba ostvariti suradnički odnos između pojedinaca koji ga čine. Traženje i odabir takve koncepcije odgoja određenog ozračjem uzajamne podrške i brige, uvjetuje stvaranje stalnog osjećaja sigurnosti kod djeteta“. Osobito je značajno navođenje dobrobiti koje suradnja donosi svim akterima, a osobito djeci.

Na sličan način Miljak (1996) percipira kvalitetnu suradnja obitelji i dječjeg vrtića kao mjerilo kvalitete ustanove ranog i predškolskog odgoja, jer njena uspješnost utječe na sigurno i poticajno okruženje za rast i razvoj djeteta.

Rosić i Zloković (2003) naglašavaju važnost odgojiteljeva angažmana u suradnji koju objašnjavaju kao jednosmjernu komunikaciju koja počinje od učitelja, a završava u roditelja (pasivni čimbenik) kojeg treba privući, motivirati, obrazovati itd.

Potrebe djeteta i njegovi potencijali, u suradničkom odnosu, smješteni su u drugi plan, što zbog interesa i zahtjeva vrtića, što zbog roditelja što potvrđuje Ljubetić u svom djelu.

„U suradničkome odnosu obitelji i ustanove dijete je pritisnuto interesima i zahtjevima vrtića na jednoj strani i očekivanjima, tj. aspiracijama roditelja na drugoj strani. Sve to u interesu viših ciljeva društva, obitelji i ustanove pri čemu se potrebe djeteta i njegovi potencijali smještaju u drugi plan. Takvi odnosi stvaraju samo privid kvalitetne suradnje.

Obitelj i ustanova ustraju na vlastitim ciljevima i zadaćama, ali istodobno potiču dijete da ostvaruje ciljeve i zadaće onoga drugoga“ (Ljubetić, 2014, str.5).

Ljubetić (2014) također naglašava postojanje hijerarhijskog odnosa u suradničkom načinu suradnje, gdje ustanova zauzima viši položaj naspram roditelja. Kako bi odnos roditelja i ustanove, odnosno odgojitelja bio kvalitetan, potrebna je ravnopravnost među uključenim stranama. Štoviše, upravo je ta ravnopravnost među sudionicima podigla ovu vrstu odnosa na viši nivo što je interesu svih strana, a ponajviše djeteta, koji ovim oblikom suradnje dobiva najviše. Možemo reći da se suradnja više odnosi na načine i oblike komunikacije s roditeljima. Ona predstavlja uvod u daljnji razvitak odnosa roditelja i odgojitelja.

3.2. Partnerstvo

Kako smo već ranije spomenuli, pojam partnerstva zamjenjuje pojam suradnje. Partnerstvo predstavlja viši oblik suradnje. Anić (1991) u Hrvatskom pravopisu pojam partnera definira kao sudionika, partnera u plesu, kartanju. U ovom slučaju partnera u odgojno-obrazovnom procesu. Izgradnja partnerskog odnosa predškolske ustanove, odnosno odgojitelja i roditelja dugotrajan je proces istraživanja s konstantnim otkrivanjem novih saznanja koje mogu pomoći djetetovu razvoju, ali i samim roditeljima i odgojiteljima.

Prema Petrović-Sočo (1995) pojam partnerstva je definiran kao zajednička odgovornost obaju čimbenika za odgoj djeteta te ono upućuje na otvorenu i dvosmjernu komunikaciju odraslih s ciljem dobrobiti djeteta.

Ljubetić (2014) partnerstvo objašnjava kao najvišu razinu suradničkog odnosa pojedinca iz obiteljske zajednice (najčešće roditelj ili staratelj) i vrtića (najčešće odgojitelji ili stručni suradnici) s usmjerenjem na postizanjem zajedničkog cilja, a to je dobrobit djeteta.

Partnerski odnos roditelja i odgojitelja iziskuje veliko povjerenje, izuzetnu odgovornost i toleranciju, a prije svega objektivnost i sposobnost za razmjenu informacija (Milanović, 2014).

Jull (2010) navodi da roditelji zahtijevaju i dijalog koji se temelji na ravnopravnom dostojanstvu te da u toj suradnji stručnjaci vode glavnu riječ.

Ljubetić i Mandarić pojam partnerstva objašnjavaju kao imperativ u odgojno obrazovnom radu, što zaista tako treba i biti, upravo zbog toga što ono donosi sudionicima procesa što objašnjavaju u svom članku.

„Kvalitetno partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove, danas je imperativ, pa se od suvremenog odgojitelja očekuje da ima razvijene kompetencije potrebne za izgradnju i unaprjeđivanje kvalitetnih partnerskih odnosa s roditeljima djece iz svoje skupine“ (Ljubetić i Mandarić, 2011, str.1).

O važnosti suradnje predškolskih ustanova i obiteljske zajednice govore i različite pedagogije i pristupi (Reggio Emilia, Te Whariki pristup, Waldorf pedagogija). Mallaguzzi u Reggio Emilia pedagogiji roditelje doživljava sastavnim dijelom odgojno-obrazovnog sustava, a ustanove koje svoj rad temelje na Waldorf pristupu, odgoj djeteta smatraju zajedničkim radom odgojitelja (učitelja) i roditelja. Te Whariki pristup koji je nastao na Novom Zelandu je također naklonjen partnerskoj suradnji s roditeljima te joj pridaje veliku važnost u odgoju i obrazovanju jer svoje korijene vuče iz najboljih primjera Reggio Emilia pedagogije.

Udruga roditelja Korak po korak naglasak stavlja upravo na uključenje roditelja u proces odgoja i obrazovanja iz razloga što oni imaju najveći utjecaj na svoju djecu te im je cilj da njihova djeca postanu uspješni i produktivni građani.

Istraživanja i promjene na područjima partnerskih odnosa odgojno-obrazovnih ustanova ne događaju se samo u Republici Hrvatskoj, već i u državama diljem svijeta. Jedna od najistaknutijih je američka neprofitabilna udruga roditelja i učitelja, PTA, koja je izdala priručnik u kojem navode tri koraka u procesu potrebnih za izgradnju uspješnih partnerskih odnosa roditelja i škola:

- Podizanje svijesti o moći sudjelovanja obitelji i zajednice
- Poduzimanje radnji za proširivanje uključenosti kroz specifične programe i radionice
- Proslava uspjeha nakon što ustanova uoči veću uključenost i utjecaj partnerskih odnosa

Iako se njihov dokument više odnosi na rad školskih ustanova, primjenjiv je također u ustanovama predškolskog odgoja. Autorice dokumenta Guerra i Nelson navode da je ovo potpuno novi način razmišljanja o suradnji ustanova i obitelji. Također, PTA navodi šest standarda koji su alat u izgradnji uspješnih partnerskih odnosa i uspjeha učenika;

1. Sve obitelji su dobrodošle u školsku zajednicu
2. Učinkovita komunikacija
3. Podržavanje uspjeha učenika
4. Zauzimanje za svako dijete
5. Podjela moći
6. Suradnja sa zajednicom

Curtis (1998, prema Ljubetić, 2009) objašnjava „Koncept partnerstva“ kao rezultat niza istraživanja, ali i provjere njihovih rezultata u praksi, no ponajprije promjene stajališta o roditeljima i nužnosti građenja kvalitetnijih partnerskih odnosa. Osnovna obilježja partnerskog koncepta su:

- Roditelji su središnje i aktivne osobe u donošenju odluka i njihovoj implementaciji
- Roditelji imaju jednake snage i stručnost
- Roditelji su sposobni pridonositi funkcioniranju ustanove i „primati“ od nje
- Roditelji i profesionalci imaju zajedničku odgovornost.

3.3. Razlika između suradnje i partnerstva

U ustanovama ranog i predškolskog odgoja partnerstvo i suradnja roditelja i odgojitelja zauzima jedno je od najvažnijih i najzahtjevnijih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa. Iako ih mnogi odgojitelji shvaćaju kao sinonime/istoznačnice, bitno je razlikovati partnerstva od suradnje zbog poboljšanja kvalitete odnosa.

Partnerstvo i suradnja s roditeljima nisu u potpunosti različiti pojmovi, već partnerstvo predstavlja viši oblik suradnje koji je obilježen ravnopravnom i dvosmjernom komunikacijom u svrhu postizanja zajedničkog cilja, a to je dobrobit svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa, prvenstveno djeteta. U novijoj literaturi najčešće se pojmovi suradnje zamjenjuju pojmovima partnerstva upravo zbog težnje za postizanjem višeg nivoa odnosa s roditeljima. Najvažnije odrednice, koje razlikuju partnerski odnos s roditeljima od suradničkog, su razina kvalitete i kontinuiranosti, bolje i jasnije definiranja cilja koji prelazi u zajednički, te mijenjanje hijerarhijskih uloga, ali i ono najvažnije, pojava senzibiliteta odgojno-obrazovnog osoblja.

Buljubašić-Kuzmanović i Lukaš (2015) razliku između suradnje i partnerstva objašnjavaju na način da se suradnički odnosi temelje na često površnim i formalnim odnosima te uključenosti, a partnerstvo na angažiranosti.

Također se naglašava (Ljubetić, 2014) kako suradnja ne može biti istoznačnica pojmu partnerstvo ako ne uključuje sve aspekte određenja partnerstva kao što su kvalitetan i kontinuiran odnos, jasno definiran zajednički cilj, vrijeme te ostale nužne preduvjete za partnerski odnos.

Pašalić-Kreso (2004, prema Ljubetić, 2014) jasno odvaja pojam suradnje od partnerstva kroz objašnjenje da se kroz suradničke odnose razvijaju samo površni i formalni odnosi bez obzira na učestalost takve vrste suradnje te naglašava da se mora promijeniti uloga i shvaćanje djeteta kako bi krenuli prema višoj razini suradnje, partnerskom odnosu.

Prema Ljubetić (2014) hijerarhijska struktura odnosa u kojima predškolska ustanova zauzima viši položaj upravo dovodi do neravnopravnosti i gubi se temelj za izgradnju partnerstva obitelji i odgojno-obrazovne ustanove (roditelja –odgojitelja). Autorica pregledno prikazuje razliku između suradnje i partnerstva kroz uloge pojedinih aktera kao i njihove komunikacijsko-motivacijske i druge inicijative i aktivnosti (Tablica 2)

Tablica 2 Razlika suradnje i partnerstva

	SURADNJA	PARTNERSTVO
Roditelji	Percipiraju se kao "druga strana" u odgoju djece	Percipiraju se kao prvi "učitelji" svoje djece
	Povremeno se uključuju u aktivnosti ustanove	Uključeni u sve aktivnosti ustanove
	Nedostatno informirani o svojim pravima/obvezama u svezi partnerstva s ustanovom	Dobro informirani o svojim pravima/obvezama u svezi partnerstva s ustanovom
	Dolaze u ustanovu po pozivu i/ili u točno određeno vrijeme (npr. dovođenje i odvođenje djece iz dječjeg vrtića)	Dobrodošli su u ustanovu bez ograničavanja vremena boravka u njoj
Odgojno-obrazovno osoblje(odgojitelji/učitelji/stručni suradnici)	Nedostatno osposobljeni tijekom formalnog obrazovanja za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima	Osviješteni i informirani o važnosti te kvalitetno osposobljeni za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima
	Pomanjkanje interesa za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva	Pojačani interes za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva
Ciljevi / zadaće / interesi	Pojedinačni, jednosmjerni, interesi "dviju strana"	Opći, posebni, dvosmjerni, u fokusu djeteta i njegova dobrobit
Senzibilitet odgojno- obrazovnog osoblja	Nedostatno senzibilizirani za potrebe obitelji	Izrazito senzibilizirani za potrebe obitelji
Odnosi	Hijerarhijski pozicionirani – roditelji imaju niži rang u odnosu na odgojno-obrazovno osoblje u ustanovi	Ravnopravni – roditelji partneri odgojno-obrazovnom osoblju u ustanovi
Komunikacija	Rijetka, nedostatno otvorena, površna i gotovo u pravilu javlja se s pojavom teškoća u djetetovu učenju i/ili ponašanju	Kontinuirana, otvorena, iskrena, podražavajuća, ravnopravna
Inicijativa	U pravilu, inicijativu ima ustanova	Inicijativa je obostrana i nadopunjujuća
Motivacija	Niska razina intrinzične motiviranosti za izgradnju partnerstva; suradnja najčešće "prigodničarska" (teškoće s djecom, financijska pomoć, obveze prema ustanovi)	Visoka razina intrinzične motiviranosti za izgradnju i unaprjeđivanje partnerskih odnosa na svim poljima odgojno-obrazovnog rada
Aktivnosti obitelji i ustanove	Najčešće usmjerene na informiranje o djetetovim postignućima; instruiranje roditelja za pružanje pomoći djetetu oko domaćih zadaća	Aktivno sudjelovanje u izgradnji kurikulumu ustanove (planiranje, zajednički rad, evaluacija)
Obitelj-ustanova- lokalna zajednica	Percipiraju se kao odvojeni sustavi koji autonomno funkcioniraju i samo povremeno i po potrebi surađuju	Percipiraju se kao međusobno povezani sustavi u stalnoj interakciji i međudjelovanju

izvor: Ljubetić (2014)

Bitni elementi za izgradnju suradničkog/partnerskog odnosa po Kunstek (2007, prema Brnić, 2015) su međusobno, uvažavanje znanja i vještina, iskrena i otvorena komunikacija, razumijevanje i empatija, međusobna suglasnost u određivanju ciljeva, zajedničko planiranje donošenje odluka, otvorena i obostrana razmjena informacija, pristupačnost i međusobno razumijevanje, odsustvo etiketiranja i kritiziranja, zajednička procjena napretka. Ravnopravnost u partnerskom odnosu očituje se zajedničkom uključenosti, ali i jednakom odgovornošću pri postizanju cilja.

Da bismo stvorili kvalitetan partnerski odnos s roditeljima, bitno je zadovoljavanje preduvjeta koji su temelj za izgradnju. Jedan od preduvjeta je dakako stvaranje povjerenja što je moguće jedino prepoznavanjem i zadovoljavanjem specifičnih potreba roditelja. Važan preduvjet je također stav odgojitelja, odnosno njegovo viđenje važnosti partnerskog odnosa.

Prema Ivšanin i Vrbanec (2015) konstruktivno partnerstvo između roditelja i odgajatelja treba se temeljiti prvenstveno na poznavanju i razumijevanju očekivanja u vezi njihovih pojedinačnih uloga. Kako bismo uistinu krenuli k izgradnji partnerskih odnosa obitelji i predškolske ustanove bitno je shvatiti temeljne razlike među pojmovima, a to možemo samo kroz stalna ispitivanja, rasprave i evaluacije te zajedničku refleksiju trenutnih odnosa. S takvim saznanjem stvaramo uvjete za postojanje kvalitetnih suradničkih odnosa, tj. kvalitetan temelj za izgradnju sigurnog i poticajnog okruženja za dijete i njegov daljnji uspjeh.

3.4. Važnost uspješnog partnerskog odnosa

U odnosu roditelja i odgojitelja informacija je temelj razvoja (Rosić i Zloković, 2003). Partnerskim odnosom roditelja i odgojitelja dolazi do izmjene vlastitih iskustva koja se dotiču djetetova razvoja. Ono se temelji na dvosmjernom informiranju. Što dobivamo stvaranjem kvalitetnog partnerskog odnosa? Dobivamo neupitno mnogo.

Bronfenbrenner (prema Hansen i sur. 2001) tvrdi da su programi koji stavljaju naglasak na direktno uključivanje roditelja u aktivnosti kojima se potiče razvoj djeteta, imati konstruktivni utjecaj u bilo kojoj dobi, no što se ranije s tim počne i što dulje aktivnosti traju, to će dijete imati više koristi. Veliki broj autora (Rosić, 2005., Rosić i Zloković, 2003., Milanović, 2014., Ljubetić, 2014.), koji se bave problematikom odnosa roditelja i učitelja/odgojitelja, navode višestruke koristi partnerstva za sve

sudionike odnosa; korist za djecu, roditelje, učitelje/odgojitelje te korist za ustanovu (škola/vrtić).

Kvalitetno partnerstvo se očituje na svim subjektima procesa: djetetu, roditelju, odgojitelju i ustanovi. Roditeljima daje osjećaj sigurnosti te podršku u obavljanju svoje roditeljske dužnosti kroz proširivanje znanja na području dječjeg razvoja te stvaranja kvalitetnog i optimalnog okruženja u vlastitom domu. Osjećaju se kompetentnijima jer su ravnopravno uključeni u odgojno-obrazovni rad, sigurnijima, cjenjenijima, ali i zadovoljnijima jer njihovo zadovoljstvo proizlazi iz zadovoljstva djeteta. Stvarajući kvalitetan odnos roditelja i odgojitelja, kojem je odlika adekvatna i primjerena komunikacija, djetetu služimo kao primjer izgradnje i uspostavljanja primjerenog socijalnog kontakta.

Prema Miljak (1996) interakcija među roditeljima i odgojiteljima može pružiti djeci kvalitetnije i raznovrsnije poticaje, omogućiti im kvalitetniju i raznovrsniju komunikaciju i interakciju. Slunjski i sur. važnost partnerskog odnosa objašnjavaju kroz važnost kvalitetne i recipročne komunikacije.

„Kvalitetna i recipročna međusobna komunikacija omogućuje odgojiteljima i roditeljima zajedničko razumijevanje djece, koje nitko od njih ne bi mogao ostvariti sam, bez udjela onoga drugog“ (Slunjski i sur., 2012, str.77)

Od dobrog partnerskog odnosa najveću korist nedvojbeno imaju djeca. Djetetu daje i jača osjećaj sigurnosti i vlastite vrijednosti (Rosić i Zloković, 2003). Djeca uče po modelu, a njihovi najveći modeli su upravo sami roditelji i odgojitelji. Odnos roditelja i odgojitelja mora biti primjer komunikacijskih vještina, empatije i svega već prije navedenoga što podrazumijeva partnerski odnos. Koristi imaju i ustanove gdje stvaranjem kvalitetnih partnerskih odnosa i suradnje dolazi do raznolikosti i veće kvalitete rada – roditelji sudjeluju kroz donacije, u izradi i ostvarenju plana i programa, odgojitelji rade na sebi i svojim kompetencijama što dovodi do kvalitetnijeg odgojno-obrazovnog procesa.

Od dobre suradnje koristi imaju i odgojitelji. Kroz povratne informacije o svom radu, stvaraju i nadopunjuju sliku o sebi, grade samopouzdanje dobivajući pozitivne komentare na svoj rad što dovodi do zadovoljstva u profesiji. Odgojitelji roditeljima često služe kao produžena ruka u odgoju, pomažu kod neobjektivnosti zbog velike uključenosti emocija. Kako je svako dijete individua za sebe, tako se razlikuje po

potrebama i zahtjevima. Upravo do tih spoznaja odgojitelji dolaze kroz suradnju s roditeljima te time stvaraju optimalne uvjete za kvalitetan dječji razvoj u predškolskoj ustanovi. Odgojitelji će stvoriti bolje i opuštenije okruženje za rad, što utječe prvenstveno na djecu, a i njih same. Imaju mogućnost argumentiranja i objašnjavanja kroz različite oblike suradnje, koncepcije koju provode u svome radu. Osjećat će se sigurnije u svoje provedbu svojih postupaka, dobivaju dodatan poticaj za rad, osjećaj kompetentnosti, ali i ono najvažnije, pomoć pri stvaranju optimalnih uvjeta za djetetov razvoj.

Kao razvoj razumijemo slijed promjena u osobinama, sposobnostima i ponašanju djeteta poradi kojih se ono mijenja, postaje sve veće, spretnije, sposobnije, društvenije, prilagodljivije itd (Starc i sur., 2014). Razvoj djeteta promatramo na više razina:

- Socio-emocionalni razvoj
- Motorički razvoj
- Spoznajni razvoj
- Govorno-jezični razvoj.

Brojni autori ističu važnost redoslijeda razvojnih stadija, ali ističu također da svako dijete daje vlastiti pečat svom razvoju. Više je razloga zbog kojih trebamo poznavati djetetov razvoj. Starc i suradnici (2014) navode slijedeće:

- Djetinjstvo je razdoblje brzog i složenog razvoja
- Utjecaji iz ranijeg djetinjstva utječu na kasniji razvoj
- Poznavanje prirode procesa ranog razvoja pomaže u razumijevanju kasnijih složenijih ponašanja
- Poznavanjem dječjeg razvoja kompetentnije unosimo promjene u život djeteta i rješavamo probleme koje djetinjstvo nosi.

Kako navodi Miljak (1996) u humanističkoj odgojnoj koncepciji ovisi hoće li vrtićko okruženje biti poticajno za dijete ovisi najvećim dijelom o odnosu roditelja, odgojitelja i djece. Izgradnja kvalitetnih partnerskih odnosa odgojitelja i roditelja reflektira se na cjelokupan djetetov razvoj te njegov kasniji napredak.

Partnerstvo koje je kvalitetno kasnije se pozitivno povezuje s boljim akademskim i drugim postignućima djeteta u životu (Ljubetić, 2014). Powel (1994, prema Ljubetić i

Mandarić, 2011) navodi da rezultati istraživanja dokazuju pozitivnu korelaciju uspjeha djeteta i učestalosti aktivnog sudjelovanja roditelja u odgojno-obrazovnom procesu. Autor naglašava kako je djetetov uspjeh bolji ako roditeljsko djelatno uključivanje što prije započne i što dulje traje. Dok drugi autori smatraju da suradničkim odnosom može doći do stvaranja boljih uvjeta pri uspostavljanje socijalnih odnosa i problema u socijalizaciji.

„Suradničkim odnosima odgojitelji i roditelji mogu učinkovitije pomoći djetetu u stvaranju svakodnevnih situacija za uspostavljanje socijalnih odnosa i prevladavanje djetetovih problema u socijalizaciji“ (Mlinarević i Tomas, 2010, str.143).

Iz svega navedenog možemo zaključiti da je uvelike potrebno poznavati djetetov razvoj kako bismo stvorili optimalne uvjete u okolini djeteta. Upravo te optimalne uvjete stvoriti možemo samo u suradnji s okolinom koja okružuje dijete, a to su obitelj i predškolske ustanove. Primjerice, Starc i suradnici (2014) utjecaj na dijete razmatraju na dva područja: materijalni okoliš (okruženje djeteta) i socijalna okolina (Tablica 3).

Tablica 3 Utjecaj na okolinu djeteta

MATERIJALNI OKOLIŠ	SOCIJALNA OKOLINA
prostor, predmeti, igračke, mogućnost kretanja prostorom i baratanja predmetima, poticajni prizori, slike, zbivanja, zvukovi, glazba i govor odraslog	nazočnost, dostupnost i reaktivnost odrasle osobe, tjelesni dodir, emocionalni odnosi odraslih u okolini djeteta, glasovna, verbalna i govorna komunikacija; društvo vršnjaka, igra s odraslima i vršnjacima; učenje posredovanjem iskustva (imenovanjem predmeta, pojava, objašnjenjima, opisivanjem, pričanjem priča, razvijanjem govora)

izvor: Starc i sur. (2004)

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) ističe da su obitelj i dječji vrtić dva temeljna sustava u kojem se dijete rane i predškolske dobi razvija i raste, zadovoljava svoje osnovne potrebe, stječe prve spoznaje o sebi i svijetu oko sebe, uči o komunikaciji i odnosima, suživotu, zajedništvu, toleranciji, razvija svoje potencijale i stječe spoznaje i vještine prijeko potrebne za čitav život.

Kako smo već ranije naveli, pojam suradnje zamjenjuje se pojmom partnerstva zbog težnje ka višem nivou odnosa. Ustanove ranog i predškolskog odgoja – dječji vrtići su

mjesta na kojima dolazi do prijelaza iz obiteljskog okruženja u okruženje odgoja i obrazovanja. Svrha dječjeg vrtića je stvaranje optimalnih uvijeta za rast i razvoj djeteta te poticanje na što bolje iskorištavanje njegovih osobnih potencijala. Kako bismo u potpunosti iskoristili potencijal svakog djeteta potrebni su nam roditelji i obitelj iz već poznatog razloga; s njima su od njihovog rođenja te time postaju najadekvatniji sudionici u stvaranju partnerskog odnosa s odgojiteljima. Partnerski odnos podrazumijeva međusobno uvažavanje, ravnopravnost, empatiju, razumijevanje, prikupljanje i dijeljenje informacija, iskrenost i ono najvažnije dogovaranje.

Rosić i Zloković (2003) ističu da je potrebno jačati međusobne autoritete: roditelji moraju poduprijeti autoritet škole/vrtića i učitelja/odgojitelja, a isto tako i škola/vrtić i učitelj/odgojitelj moraju poduprijeti roditelja. Takva podrška omogućava kvalitetan odgojni rad koji se danas susreće s najvećim problemom: gubljenjem autoriteta. Za kvalitetnu suradnju i partnerstvo svi sudionici moraju biti upoznati s odgojnim ciljevima, namjerama i odgojno-obrazovnim radom predškolske ustanove. Jedino tako možemo postići da je odgojni rad jedinstven (u ustanovi i obitelji), što je temelj za uspješan razvoj djeteta.

Miljak (1996) mogućnost sudjelovanja roditelja u radu i organizaciji predškolske ustanove objašnjava kao jedan od mjerila kvalitete. Pogled roditelja na dijete razlikuje se od pogleda odgojitelja ili neke treće strane koja ga promatra. Važnost partnerstva očituje se u stavljanju djeteta u središte pozornosti, njegove interese, potrebe i dobrobit. Stvaranje kvalitetnih partnerskih odnosa ostvaruje se potpunim uključenjem roditelja u odgojno-obrazovni rad ustanove kroz neprekidno informiranje o svim bitnim stavkama djetetova razvoja te svim događajima vezanim za njihovo dijete.

Odgojitelj modelira ponašanje kojim daje poruke o razumijevanju i poštovanju jer je "kvaliteta poštovanja koju djeca iskuse ključni faktor njihova tek stasajućeg samopoštovanja" (Hansen, Kaufmair, Walsh, 1997, prema Mlinarević, 2000). Izgradnjom kvalitetnog partnerskog odnosa razvijamo kod svih sudionika demokratska načela: slobodu izbora, usuglašavanje stavova, razumijevanje, suradnju, toleranciju i odgovornost (Miljak, 1996).

Slunjski i sur. (2012) u svom priručniku za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja navode devet područja kvalitete ključnih za rad ustanova ranog i predškolskog odgoja: strategije ustanove za rani odgoj,

organizacijsko vođenje ustanove za rani odgoj, kulturu ustanove za rani odgoj, prostorno-materijalne i tehničke uvjete rada, zdravstveno-higijenske uvjete rada i sigurnost, kurikulum i odgojno-obrazovni proces, ljudske resurse, proces praćenja i vrednovanja i suradnju sa užom i širom lokalnom zajednicom te upravo te kvalitete obuhvaćaju različite razine djelovanja ustanove za rani odgoj čija kvaliteta neposredno djeluje na kvalitetu življenja u njoj, kako djeteta, tako i djelatnika, roditelja, lokalne zajednice i ostalih ključnih sudionika. O važnosti kvalitetnog odnosa s roditeljima govori činjenica da je to jedan od mjerila kvalitete odgojno-obrazovne ustanove.

Roditelji su ravnopravni sudionici odgojno-obrazovnog procesa te glavni saveznici u unapređivanju kvalitete odgojno-obrazovne ustanove (Slunjski i sur., 2012; Tot, 2013).

Vekić-Kljaić (2016) nakon provedenog istraživanja zaključuje da je potrebno posvetiti više pozornosti osvještavanju roditeljske uloge u razvoju svih kompetencija djece, a odgoj i obrazovanje u vrtićima mora biti visoke kvalitete te promišljati budući život i dobrobit djece i partnerski odnos s roditeljima.

Sva provedena istraživanja, koja dotiču temu partnerstva i suradnje roditelja, odgojitelja i odgojno-obrazovne ustanove, dokazuju dobrobiti na svim područjima razvoja djeteta, odgojitelja i roditelja. Najvažnije je postaviti krajnji cilj-to je dobrobit djeteta, a to možemo samo uz pomoć roditelj i obitelji.

Odgojiteljev odnos prema djetetu, ali i roditeljima treba biti u ulozi partnera, mentora i vodiča koji ide u susret njihovim individualnim potrebama. Partnerski odnosi se ne ostvaruju samo u ustanovama ranog i predškolskog obrazovanja, već bi se trebali graditi i u sustavu obveznog osnovnoškolskog, a kasnije i srednjoškolskog obrazovanja. Interesi odgojitelja na području razvijanja partnerskih odnosa sve su veći. Ne samo zbog novih shvaćanja velike uloge u razvoju djeteta već i daljnjoj pripremi za polazak u školu. Kako navodi Škutor (2014) mnoga istraživanja pokazuju da uključenost roditelja u učenje njihove djece ima veliki utjecaj na uspjeh njihove djece u školi. Ukoliko se stvore dobri temelji odgojiteljsko-roditeljske suradnje, takav oblik će roditelji prenijeti na učitelje i školsko obrazovanja. Kontinuitet, koji se stvara kroz razne oblike suradnje u dječjim vrtićima, nastaviti će se samo ukoliko roditeljima približimo i pojasnimo važnost međusobne suradnje i stvaranja partnerskog odnosa.

Izgradnjom kvalitetnog partnerskog odnosa, tvorbom povezanosti predškolske ustanove odgoja i obrazovanja i obitelji najveći mogući dobitnik je dijete.

Načini uključivanja roditelja u rad odgojno-obrazovne ustanove, tj. stvaranje partnerskog odnosa s odgojiteljem ovisi o njihovim osobnim interesima, ali i vremenu kojim raspolažu.

4. MODALITETI SURADNJE RODITELJA I ODGOJITELJA

Živimo u vremenu značajnih promjena koje od nas iziskuju novi i brži način izmjene informacija te koje zahtijevaju različite mogućnosti komuniciranja među čimbenicima odgoja. Cjeloživotno obrazovanje djelatnika odgojno-obrazovnog sustava ističe se stalnim stručnim usavršavanjima na raznim područjima, ovisno o interesima i potrebama pojedinaca u određenom trenutku. Stoga stručnjaci tragaju za najadekvatnijim načinima komunikacije s roditeljima. Način komunikacije s roditeljima možemo podijeliti na posredni (jednosmjerni) oblik komunikacije te neposredni (dvosmjerni) oblik komunikacije (Crnjac, 2007) što je prikazano u Tablici 4.

Tablica 4 Prikaz modaliteta suradnje kroz oblike komunikacije

POSREDNI (JEDNOSMJERNI) OBLIK	NEPOSREDNI (DVOSMJERNI) OBLIK
<ul style="list-style-type: none">• „kutići“ za roditelje• Letci• Kutije za prijedloge/kritike	<ul style="list-style-type: none">• Roditeljski sastanci• Individualni razgovori• Završne svečanosti• Radionice• Izleti• Uključivanje u odgojno-obrazovni rad• „Vrtički spomenar“• Grupe podrške roditeljima

izvor: prilagođeno prema Crnjac, 2007

Da bi komunikacija s roditeljima bila partnerska mora biti isključivo dvosmjerna. Jednosmjerni oblici mogu služiti kao pomoćna sredstva, ali nikako kao jedini oblik komunikacije. Prema Ljubetić (2014) dobra komunikacija može pomoći obitelji djeteta da nauči nešto novo putem seminara ili nekih drugih radionica koje se održavaju unutar ustanove koju dijete pohađa ili pak izvan nje.

4.1. Individualizirani i individualni pristup roditeljima

Glušić i Pustaj (2008) individualne razgovore nazivaju sastancima na koje dolazi jedan ili oba roditelja razgovarati o djetetu s jednim ili oba odgojitelja ili stručnim timom (pedagogom, psihologom, defektologom, medicinskom sestrom i drugima). U njima ne sudjeluju druge osobe kako bi se zaštitila djetetova privatnost. Individualni

razgovor u odgojno-obrazovnoj ustanovi može biti iniciran s obje strane, kako odgojitelja/stručnjaka tako i roditelja. Svaka suradnja započinje zajedničkim ciljem, a u ovom slučaju je to razmjena informacija koje će poslužiti za bolje razumijevanje djeteta, ali i izgradnju njega kao pojedinca.

Milanović (2014) ističe kako postoje tri moguće dobiti individualnih razgovora. Dobit za odgojitelja, dobit za roditelja, te dobit za dijete za koju navodi da je najvažnija. Kroz razmjenu informacija odgojitelji su bolje informirani o djetetovim potrebama što dovodi do boljeg razumijevanja samog djeteta u skupini i zadovoljavanja njegovih potreba, a samim time i bolje upoznaju dijete, ali i roditelja. Kroz individualne razgovore roditeljima je omogućen cjelovit uvid u aktivnosti te upoznavanje s razvojnim statusom djeteta, ali i što se od njega očekuje. Vrijeme i mjesto održavanja individualnih razgovora unaprijed je određeno te ovisi o dogovoru sudionika. Mogu biti unaprijed dogovoreni na prvom roditeljskom sastanku, zapisani na internetskim stranicama ustanove ili prilagođeni potrebama roditelja i odgojitelja. Razgovor mora biti na profesionalnoj razini, jasan, promišljen te unaprijed pripremljen, što od odgojitelja iziskuje dodatno vrijeme pripreme. U nekim vrtićima postoje ranije pripremljeni univerzalni obrasci koji daju jasnu strukturu razgovora, dok u nekima isključivo ovisi o odgojiteljima i njihovom osobnom znanju. U radu se najčešće koriste liste praćenja djeteta, kako navode Jelić, Kuljašević i Smiljanić (2013), kroz osnovne razvojne zadaće, motoriku, spoznaju, komunikaciju te socio-emocionalni razvoj. Liste se provode dva puta godišnje i mogu poslužiti kao temelj i vodilja u razgovoru s roditeljima. Individualni razgovori ne bi trebali biti razgovori o problemskim i kriznim situacijama djeteta ili roditelja, već bi trebali biti osnovni način upoznavanja i zbližavanja odgojitelja i roditelja. Jelić, Kuljašević i Smiljanić (2013) navode da postoji poseban oblik individualnog rada koji se odnosi se na edukacije roditelja za rad s djetetom kod kuće na djeci zanimljiv i prihvatljiv način – putem igre.

4.2. Roditeljski sastanci

Prema Milanović (2014) roditeljski sastanci su najčešći oblici okupljanja i rada stručnjaka sa skupinom roditelja djece koja su uključena u neki od institucionalnih programa. Roditeljski sastanci služe za upoznavanje odgojitelja i roditelja, ali i upoznavanja roditelja i djece međusobno. Za razliku od individualnih razgovora, ovaj način komunikacije s roditeljima iziskuje više pripreme odgojitelja. Potrebno je

detaljno razraditi plan te odrediti dnevni red sastanka. Kako i za individualne razgovore, tako i za roditeljske sastanke svih oblika potrebno je izraditi pripremu prije provođenja (Slika 4.), ali i zapisnik (Slika 5.) nakon samog roditeljskog sastanka. Za to postoje unaprijed pripremljeni obrasci koje odgojitelji ispunjavaju.

Slika 4 Obrazac za pripremu roditeljskog sastanka

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE RODITELJSKOG SASTANKA
(stručno izlaganje ili druženje djece i odraslih)

- Skupina: _____
- Planirani datum održavanja roditeljskog sastanka: _____ i vrijeme: _____
- Planirano trajanje roditeljskog sastanka: _____
- Oblik roditeljskog sastanka:
 - stručno izlaganje – predavanje na temu
 - zajedničko pedagoški ciljano druženje djece, roditelja i odgajatelja (radionica - igraonica)
- Dnevni red:
- Bitne informacije koje mislimo prenijeti roditeljima

Ovaj obrazac je vlasništvo DV „Hrvatski Leskovac“ i ne smije se neovlašteno koristiti.

7. Materijali koje treba pripremiti za roditeljski sastanak (letci, brošure i dr. pisani materijal ili likovna, PNM i dr. sredstva za radionicu)

8. Još neke bitne opaske - podsjetnik

Uz pripremu priložiti:

- obavijest o održavanju roditeljskog sastanka
- Zapisnik roditeljskog sastanka

Ovaj obrazac je vlasništvo DV „Hrvatski Leskovac“ i ne smije se neovlašteno koristiti.

izvor: DV "Hrvatski Leskovac

Slika 5 Obrazac zapisnika roditeljskog sastanka 1

ZAPISNIK RODITELJSKOG SASTANKA		POTPIS RODITELJA:	
Skupina:	Broj djece nazočne tog dana u skupini:	1.	21.
Datum:	Broj roditelja nazočnih na RS-u:	2.	22.
Oblik RS-a:	a) KRS (komunikacijski roditeljski sastanak) b) stručno izlaganje – predavanje na temu c) zajedničko pedagoški ciljano druženje djece, roditelja i odgojatelja (radionica-igraonica)	3.	23.
Voditelji:		4.	24.
Dnevni red:		5.	25.
Pisani materijali podijeljeni roditeljima:		6.	26.
Zaključci:		7.	27.
Zapisničar:		8.	28.
		9.	29.
		10.	30.
		11.	31.
		12.	32.
		13.	33.
		14.	34.
		15.	35.
		16.	36.
		17.	37.
		18.	38.
		19.	39.
		20.	40.

Ovaj obrazac je vlasništvo DV „Hrvatski Leskovac“ i ne smije se neslužbeno koristiti.

Izvor: DV "Hrvatski Leskovac"

Planiranje roditeljskog sastanka započinje odabirom teme i izradom pripreme, zatim slijedi javni poziv (Slika 6) roditeljima na kojemu je napisano vrijeme i mjesto održavanja sastanka, tema, dnevni red, planirano vrijeme trajanja roditeljskog sastanka te potpis odgojiteljica skupine .

Slika 6. Primjer poziva za roditeljski sastanak

Poštovani roditelji,

Pozivamo vas na informativni **roditeljski sastanak** skupine „Medvjedići“ koji će se održati dana **10. rujna 2018** (ponedjeljak) s početkom u **16.30** sati u sobi dnevnog boravka skupine. Planirano vrijeme trajanja sastanka je 1 sat.

Planirani dnevni red: Uvodna riječ i upoznavanje

: Opće informacije (Pravilnik o kućnom redu objekta „Breza“, radno vrijeme objekta, brojevi telefona, dežurstva....)

: Osvrt na adaptaciju

: Suradnički odnos roditelja i odgojitelja

: Slobodna riječ

Odgojiteljice Iva i Ivana

Roditeljski sastanci mogu imati različite teme i strukturu održavanja. Različiti autori navode različite teme i oblike roditeljskih sastanka (Milanović, M. 2014, Gluščić, J., Pustaj, M. 2008) . Prema tome razlikujemo više oblika:

- Komunikacijski roditeljski sastanak
- Tematski roditeljski sastanak
- Kreativne radionice
- Obrazovne radionice
- Roditeljski sastanak oglednog tipa
- Priredbe i završna druženja

Informativni roditeljski sastanci se najčešće održavaju na početku pedagoške godine, ali i prilikom upisa djeteta u predškolsku ustanovu. Sadržaj sastanka odnosi se na psihološke osobine djece koja su upisana u skupinu, planu rada odgojitelja (projektima i sl.) te pružanje osnovnih informacija roditeljima; zdravstvena pravila i kućni red ustanove.

Komunikacijski roditeljski sastanci prema Milanović (2014) su razgovori, dogovori, razmjena iskustva i doživljaj dvaju ili više partnera koji su se svojom voljom našli na sličnom poslu. Sve češće je to diskusijska skupina, radionica te ugodno druženje. Zbog novog načina rada u predškolskim ustanovama, modernizacije odgojno obrazovnog procesa, radi se na poboljšanju komunikacije između djece, roditelja i stručnjaka te ostalih djelatnika vrtića. Komunikacijski roditeljski sastanci ne bi trebali biti predavačkog tipa, već zabavno učenje o sebi i drugima. Pripreme za komunikacijski oblik roditeljskog sastanka razlikuje se od priprema za druge oblike suradnje (Slika 7.)

Slika 7 Obrazac za komunikacijski roditeljski sastanak

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE KOMUNIKACIJSKOG RODITELJSKOG SASTANKA			
Skupina: _____			
Odgajateljice: _____			
Planirani datum održavanja KRS-a: _____			
Vrijeme: _____			
TEMA: _____			
CILJ: _____			
PLAN PROVOĐENJA AKTIVNOSTI:			
POČETAK SUSRETA: AKTIVNOSTI	POTREBNA SREDSTVA	PROVODITELJ	TRAJANJE (U MIN)
GLAVNI DIO SUSRETA: AKTIVNOSTI	POTREBNA SREDSTVA	PROVODITELJ	TRAJANJE (U MIN)
ZAVRŠNI DIO SUSRETA AKTIVNOSTI			
POTREBNA SREDSTVA			
PROVODITELJ			
TRAJANJE (U MIN)			
OSTALA SREDSTVA KOJA ĆE SE KORISTITI NA SASTANKU			
MATERIJALI KOJI ĆE SE PODIJELITI RODITELJIMA			
JOŠ NEKE BITNE OPASKE:			
Uz pripremu priloži: - Teorijsku obradu teme (1 stranica A4, font 12) - Obavijest o održavanju roditeljskog sastanka - Zapisnik roditeljskog sastanka			

Ovaj obrazac je vlasništvo DV „Hrvatski Leskovac“ i ne smije se neovlašteno koristiti.

Izvor: DV "Hrvatski Leskovac"

Tematski roditeljski sastanci su sastanci koje vode članovi stručnog tima (pedagog, psiholog, zdravstveni voditelj, logoped, defektolog, rehabilitator) uz pomoć odgojitelja. Tema roditeljskog sastanka biraju roditelji i odgojitelji zajedno prema potrebama i interesima odgojne skupine.

Kreativne radionice su oblici roditeljskih sastanka na kojima roditelji uz pomoć svog djeteta te ostalih roditelja skupine izrađuju neke konstruktivne predmete ili igračke (Glušćić, Pustaj 2008). Karakter radionice ovisi o nadolazećim prigodama (Božić, Maškare, Uskrs, Dan grada Zagreba i sl.), projektima ili didaktičkim potrebama odgojne skupine, ali i interesima djece. Radionice su dio vrtičke tradicije te su iznimno popularni i zanimljivi svim sudionicima odgojno obrazovnog procesa zbog uključenosti djece i opuštene atmosfere.

Obrazovne radionice su također oblik roditeljskih sastanka, odnosno suradnje odgojitelja i roditelja s ciljem osnaživanja i podizanja pedagoških kompetencija roditelja.

Roditeljski sastanci oglednog tipa prema Milanović (2014) su sastanci na kojima odgojitelj roditeljima demonstrira metode i sadržaj vlastitog rada te im omogućuje bolji uvid u djetetove reakcije na takav rad.

Priredbe i završna druženja su prikazi rada nakon odrađene pedagoške godine. Najčešće se izvode pjesmice, igre s pjevanjem ili organiziraju igre u svrhu boljeg povezivanja s roditeljima. Utjecaj modernizacije na odgojno-obrazovni proces očituje se u polaganom napuštanju prezentacijskog rada kroz nastup djece pred roditeljima te se prelazi u opuštena druženja i prikaz rada kroz plakate, power point prezentacije ili snimke na kojima se mogu jasno vidjeti cjelogodišnji napori odgojitelja, djece i roditelja, a da se ne stvara dodatan pritisak na djecu kroz javni nastup.

4.3. Pismena komunikacija s roditeljima

Moguću oblici pismene komunikacije s roditeljima su komunikacije putem oglasnog kutića, letaka, komunikacijskih kutija te u obliku vrtićkih spomenara.

4.3.1. Oglasni kutić za roditelje

Jedan o najčešćih oblika suradnje odgojitelja i roditelja je izmjena informacija preko oglasnih ploča, poznatijih kao „kutić za roditelje“. Za Milanović (2014) „kutić za roditelje“ predstavlja „otvoreni prozor“ u život i rad skupine. On se nalazi ispred svake sobe dnevnog boravka skupine. Prijenos informacija putem oglasnih ploča koristi se za najavu nadolazećih događanja u skupini (npr. predstava u organizaciji odgojitelja ili gostujućeg kazališta), dostignućima i osobitostima skupine, promjena u radu (npr.obavijest o bolesti odgojitelja te dolazak novoga u skupinu), materijalima potrebnih za odgojno obrazovni rad, ali i određene zanimljivosti za nadolazeći period (pjesmice, važni datumi ili događanja u mjestu i sl.)

Slika 8 Primjer „Kutića za roditelje



izvor: fotografija iz vlastitog arhiva

4.3.2. Letak

Letci su prema hrvatskom jezičnom portalu listovi manjeg ili srednjeg formata s kraćim tekstom propagandnog, reklamnog ili drugačijeg sadržaja. U odgojno-obrazovnom radu oni su sredstvo komunikacije koje služi najčešće za sažeto informiranje roditelja o određenoj temi. Izrađuju ih odgojitelji ili članovi stručnog tima, no mogu i vanjski suradnici. S pojavom partnerskih odnosa pojavljuju se i letci izrađeni u suradnji s roditeljima. Letci služe za informiranje, motiviranje ili pripremu roditelja za nadolazeći roditeljski sastanak, ali i kao dodatni materijal, podsjetnik na neki događaj te približavanje tema koje su aktualne u odgojnim skupinama te općenite informacije o ustanovi.

Ciljevi letaka prema Milanović (2014) su poticanje na promišljanje roditelja o pojedinim područjima djetetova razvoja i života, kratko i jasno informiranje o određenoj temi ili mogućnostima stjecanja dodatnih informacija te poticanje i

omogućavanje sadržajnije i usmjerenije komunikacije odgojitelja ili stručnih suradnika sa zainteresiranim roditeljima, stručnjacima iz drugih ustanova te lokalne uprave i lokalne zajednice.

Slika 9 Letci različitih tematika



izvor: DV "Hrvatski Leskovac"

4.3.3. Komunikacijska kutija

Jedan od oblika izmjene informacija na razini odgojitelj-roditelj održavaju se pisanjem prijedloga za teme roditeljskih sastanaka, pritužaba, sugestija, pohvala i komentara koje se ubace u kutije. Mogu biti anonimne ili potpisane. Ovakav način suradnje s roditeljima služi kao indirektna izmjena informacija te služi za postizanje što bolje suradnje s roditeljima (pretežito onima kojima verbalna komunikacija predstavlja problem).

Slika 10 Komunikacijska kutija



Izvor: <https://knjiznicaosveliskovci.wordpress.com/tag/pohvale/>

4.3.4. Vrtički spomenar

Jedan od novijih i zanimljivijih načina komuniciranja je zasigurno „vrtički spomenar“ koji se koristi u DV „Cvrčak“ u Koprivnici je bilježnica/registrator o djetetu koju ispunjavaju odgojitelji ustanove u kojoj boravi dijete te roditelji vodeći bilješke o važnim datumima, događajima, proslavama te o komentarima, ali i djetetovim radovima. Spomenar „putuje“ od ustanove do obiteljskog doma i tako u krug.

4.4. Uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni rad

Jedan od modaliteta suradnje u odgojno-obrazovnom procesu je uključivanje roditelja u sam rad skupine. Roditelje možemo uključiti na različite načine, ovisno o potrebama i planovima odgojitelja te samih roditelja. Najčešći oblik uključivanja roditelja u proces odgoja i obrazovanje je kroz demonstraciju profesije samih roditelja (npr. posjet mame frizerke, tate policajca, bake koja će ispeći pogaču i sl.). Modernizacijom i povećanim obrazovanjem odgojitelja pojavljuje se otvorenost prema novim oblicima uključivanja roditelja u proces kao što je volontiranje u odgojnim skupinama, organizacija zajedničkih izleta te posjet roditeljskom domu. Odgojitelji tu nailaze na veliki broj zakonski regulativa koje ih sprečavaju u provedbi ovakvog načina suradnje kao što su dozvole roditelja za izvođenje djeteta iz ustanove te organizacija voženje djeteta mlađega od 4.godine u autobusu. Roditelji se također mogu uključiti u odgojno-obrazovni rad na način izrađivanja poticaja za djecu u skupini (npr. stolar izradi farmu za životinje), prikupljanjem prirodno neoblikovanog materijala (npr. jesenskih plodina), donošenjem starih stvari za oformljivanje novih centara igre ili

nadopunjavanja starih (npr. kuhače za centar kuhinje ili stare kocke za centar građenja ili bilo kakvog materijala potrebnog za rad. Roditelje možemo uključiti na način da ih zadužimo za organiziranje zajedničkog izleta ili druženja. Ovakvim oblikom suradnje roditelji sudjeluju u izgradnji kurikuluma predškolske ustanove, što im daje veliki utjecaj na cijeli proces odgoja i obrazovanja, ne samo vlastitog djeteta, nego i djece drugih odgojnih skupina.

4.5. Suvremeni modaliteti suradnje roditelja i odgojitelja

Modernizacija društva odrazila se i na modalitet suradnje roditelja i odgojitelja, što se očituje u potpuno novom načinu komunikacije kao što su:

- Video i foto dokumentacija skupine
- Društvene mreže
- Viber i WhatsApp grupe
- E-mail
- Web stranice vrtića
- Live prijenosi boravka djeteta u skupini

Iako su jednostavni za korištenje, potpuno su novi oblici suradnje te nisu dovoljno poznate sve pozitivne, ali i negativne strane ovakvog načina komunikacije. S obzirom na novu zakonsku regulativu (Zakon o zaštiti osobnih podataka) izrazito je važno uputiti sve subjekte ovakvih modaliteta suradnje u pravilno korištenje dobivenih informacija. Kroz kontinuirano praćenje dokumentacije roditeljima dajmo mogućnost shvaćanja procesa djetetove igre i razvojnog statusa djeteta u odnosu na drugu djecu i njega samog. Dokumentacija bi trebala biti svakodnevna i dostupna u svakom trenu i svakom roditelju, stoga odgojitelji koriste nove kanale komunikacije kao što su grupe na društvenim mrežama ili mobilnim telefonima. Takav način komunikacije omogućava trenutnu vidljivost objavljenih podataka u bilo koje vrijeme i bilo kojeg mjesta, te je jednostavna za korištenje i ekonomski dostupna svima (ako gledamo da svaki roditelj danas koristi „pametni“ telefon). Važnost procesa dokumentiranja odgoja i obrazovanja (snimkama ili fotografijom) roditeljima približavamo rad skupine, dajemo tijek i smisao same aktivnosti koju provodimo u skupini. Ne samo da

će vidjeti svoje dijete nego i trud i napor odgojitelja što dovodi do stvaranja bolje slike o odgojiteljima.

Tablica 5 Pozitivne i negativne strane suvremenih modaliteta suradnje

MODALITET SURADNJE	POZITIVNE STRANE	NEGATIVNE STRANE
Video i foto dokumentacija	<ul style="list-style-type: none"> • Jasniji i cjelovitiji prikaz odgojno-obrazovnog procesa roditeljima 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak opreme odgojitelja • Iziskuje puno vremena • Materijalni izdaci
Društvene mreže	<ul style="list-style-type: none"> • Pristupačnost svim subjektima suradnje 	<ul style="list-style-type: none"> • Neregulirano korištenje podataka od strane svih subjekata
Viber i WhatsApp grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost u svakom trenu i na svakom mjestu • Jednostavnost pri korištenju • Brzi protok informacija 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost u svakom trenu i na svakom mjestu • Izmjena privatnih brojeva telefona odgojitelja i roditelja
E-mail	<ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost u svakom trenu 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost u svakom trenu
Web stranice vrtića	<ul style="list-style-type: none"> • Dostupne u svakom trenu 	<ul style="list-style-type: none"> • Nemogućnost objavljivanja svih podataka • Neredovita ažuriranost stranica
Live prijenosi boravka djeteta u skupini	<ul style="list-style-type: none"> • Dostupne u svakom trenu • Razumijevanje i uvid u cijeli kontekst odgojno-obrazovnog procesa 	<ul style="list-style-type: none"> • Treba odgojitelja (opuštenost) • Privatnost djece i odgojitelja • Neshvaćanje konteksta odgojnih postupaka (ako se situacija ne vidi u potpunosti)

izvor: osobna obrada autorice 1

Hansen i sur. (2001) kao oblik suradnje s roditeljima spominju i Obiteljsko savjetodavno vijeće, OSV. Članovi vijeća bili bi roditelji djece uključene u program, ali i osobe iz šire zajednice. Broj članova ovisi o veličini predškolske ustanove, a cilj je pomoć u osmišljavanju, ostvarivanju i popularizaciji programa. OSV se susreće s djelatnicima predškolske ustanove kako bi zajedno reflektirali odgojno-obrazovni rad i sam rad dječjeg vrtića.

4.6. NTC suradnja s roditeljima

NTC (Nikola Tesla centar) je sustav učenja namijenjen svakom djetetu bez obzira na IQ, a pomaže u lakšoj identifikaciji nadarene djece. Osnivač NTC sustava je dr. Ranko Rajović. Prema službenoj internet stranici NTC sustava učenja, ovu metodu objašnjavaju kao novi stil učenja koji potiče i razvija samopouzdanje djeteta kako bi se spriječila poteškoće u učenju te kako bi pomogao roditeljima da sudjeluju u intelektualnom razvoju svog djeteta. Savjetuje ih se kako na različite načine utjecati na razvoj, ali i upozoravaju na trenutno zabrinjavajuće podatke kao što su odumiranje nekorištenih sinapsi u mozgu, neadekvatno zgrčeni prsti šake i sl. Iako se vode brojne polemike oko ovog sustava učenja te ga brojni autori osporavaju, u vlastitoj praksi te praksi odgojitelja i pedagoginje Arijane Plahutar (2017) vidljivi su pozitivni rezultati na područjima poticanja razvoja sposobnosti koje aktiviraju regije mozga zaduženih za finu motoriku, rotaciju, ravnotežu tijela te akomodaciju oka. No bitan je i novi način komunikacije s roditeljima koji koriste odgojitelji, različiti rebusi, ilustracije i zapisi aktivnosti (Slika 11 i Slika 12). NTC sustav učenja roditelje smatra svojim suradnicima, odnosno partnerima, kako navodi Plahutar (2017). Za početak ih pobliže upoznaju sa sustavom učenja kroz edukativni roditeljski sastanak i stručna predavanja, no održavaju se i završne svečanosti i razne radionice s navedenom temom koje u roditeljima pobuđuju dodatni interes jer se odmiču od već viđenog i godinama standardiziranog oblika radionica i završnih svečanosti.

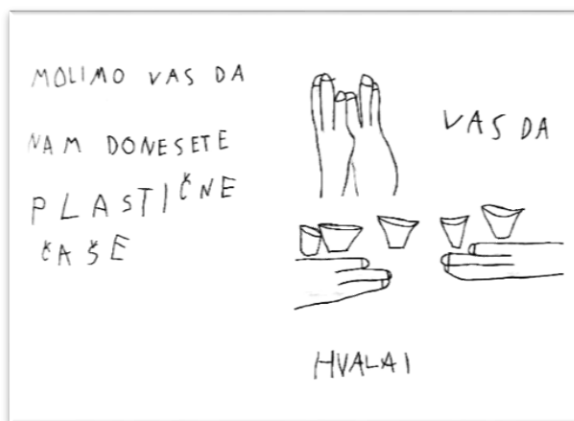
Slika 11 NTC obavijest za roditelje



Izvor: odgojiteljice Martina Katava i Ivana Matić, DV "Hrvatski Leskovac"

Inovativna komunikacija s roditeljima kroz ilustracije i igre privlači dodatnu pozornost samih roditelja te se stvaraju temelji za izgradnju partnerskih odnosa.

Slika 12 NTC obavijest za roditelje izrađene u suradnji s djecom



Izvor: odgojiteljice Silva Benc i Sanja Matus, DV "Hrvatski Leskovac"

Odabir modaliteta suradnje roditelja i odgojitelja ovisi najviše o odgojiteljima, ali i roditeljima te njihovim interesima i znanju. U odabranom obliku suradnje jasno su izražene kompetencije odgojitelje, ali i stavovi i uvjerenja, svjesno ili nesvjesno, a oni ovise o implicitnoj pedagogiji odgojitelja.

5. UTJECAJ IMPLICITNE PEDAGOGIJE ODGOJITELJA NA SURADNJU RODITELJA I ODGOJITELJA

Malić i Mužić (1989) pojam pedagogije definiraju kao znanstvenu teoriju koja se odnosi na određeni sektor ljudske prakse-odgoj. Pedagogiju možemo podijeliti na implicitnu i eksplicitnu. Eksplicitne teorije predstavljaju formalne tvorevine znanstvenika, a nastale su na osnovi znanstvenih metoda istraživanja. Pod pojmom implicitne pedagogije podrazumijevamo osobne stavove, uvjerenja te vrijednosti pojedinog odgojitelja/učitelja. Kako bismo jasnije objasnili sustav vrijednosti odgojitelja, da bismo što bolje razumjeli pojam implicitne pedagogije kod pojedinca, potrebno je objasniti sve pojmove zasebno: stavove, vrijednosti i uvjerenja. Pennington (1997, prema Babić i Krstanović, 1997) stavove objašnjava kao razmjerno trajnu, intimno prihvaćenu emocionalnu orijentaciju koja objašnjava ponašanje pojedinca, tj. usvojen sustav pozitivnog ili negativnog ocjenjivanja, osjećanja i reagiranja prema predmetima, osobama ili pojavama dok su uvjerenje "znanje koje imamo o svijetu (ljudima i stvarima) i koje varira prema tome koliko nam je važno to znanje". Šverko (1992, prema Babić i Krstanović, 1997) vrijednosti pojašnjava kao "skup općih uvjerenja, mišljenja i stavova o tom što je ispravno, dobro ili poželjno, koji se formira kroz proces socijalizacije".

Slunjski (2011) implicitnu pedagogiju objašnjava kao onu koja ima najveći utjecaj na odgojno-obrazovnu praksu pojedinog odgojitelja, a naziva ju „osobnom“ teorijom tj. „osobnom“ koncepcijom. Ona predstavlja temelj za kvalitetno obrazovanje. S njom ulazimo u sustav obrazovanja i uz pomoć nje i na njoj gradimo i mijenjamo znanstveno-pedagoška znanja. Pretežito je implicitna pedagogija proturječna eksplicitnoj, službenoj pedagogiji što može dovesti od nesklada između onoga što radimo u praksi i onoga što mislimo da radimo. Ono što je vrijednost implicitne pedagogije je raznovrsnost, ali i poneka tradicionalna nota. Implicitne teorije odgojitelja imaju presudnu ulogu u procesu poticanja djetetova razvoja te se razlikuju od odgojitelja do odgojitelja. Različiti autori nazivaju ju različitim imenima. Prema Slunjski (2011), Malaguzzi (1988) ju naziva „slikom učitelja o djetetu“, Bruner (2000) „folk-uvjerenjima učitelja“, Elliott (1998) „implicitnim teorijama učitelja“, Senge (2003) „mentalnim modelima“.

Odgojitelji često reagiraju instinktivno na osnovi svojih znanja, stavova i iskustva gdje ih je upravo dovela vlastita implicitna teorija. Svaki sudionik započinje od osobnih implicitnih pedagoških teorija i očekivanja i ima drukčiju predodžbu kvalitetne pedagoške prakse (Šagud, 2006). Iz toga možemo zaključiti da izgradnja i kvaliteta partnerskih odnosa ovisi također o implicitnim pedagoškim teorijama pojedinaca, roditelja i odgojitelja-njihovim stavovima, uvjerenjima i vrijednostima. U većini institucija su sustavi vrijednosti, ali i sami ciljevi prividno sukladni, tj. uvijek postoji razdor između eksplicitne pedagogije i implicitne koju provode odgojitelji u svome radu. Ukoliko postoje velike razlike između implicitne pedagogije obaju odgojitelja i roditelja, odnosno njihovim stavovima, vrijednostima i uvjerenjima može doći do poteškoća u komunikaciji, odnosno dovesti u pitanje kontinuitet odgoja. Kako smo već ranije spomenuli, djetetu je bitan kontinuitet i ujednačenost odgojnih postupaka kako bi djetetu dalo osjećaj sigurnosti te ne bi stvorilo zbunjenost i nerazumijevanje te različito tumačenje odluka, ali i postizanja odgojnih ciljeva koje si postavljaju roditelji i odgojitelji. No moramo se pitati postoji li uistinu taj kontinuitet i ujednačenost odgojnih postupaka u institucijama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. U temeljima odgojiteljeve prakse, u akciji, stoji i očituje se njegova osobna teorija (konceptija) o djetetu i dječjem vrtiću (njegovoj primarnoj funkciji), mogućnostima učenja i poučavanja, odgoja i obrazovanja djece u tom kontekstu. (Miljak, 1996).

Uz stvaranje povjerenja, jedan od preduvjeta za kvalitetan partnerski odnos odgojitelja i roditelja je stav odgojitelja o partnerskom odnosu. Prema individualnoj osobnosti odgojitelja, njegovoj implicitnoj pedagogiji, ovisi postojanje i kvaliteta partnerskog odnosa između njega i roditelja. Ako se odgojiteljev stav naspram roditelja očituje kao pozitivan, iskren, dobronamjeran, pristupačan i otvoren za komunikaciju, a uvjerenja i vrijednosti se temelje na suvremenom shvaćanju djeteta, postoje kvalitetni temelji za početak izgradnje partnerskog odnosa s roditeljem. Vrlo često se negativan stav odgojitelja manifestira kao rezultat neznanja i nedovoljno razvijenih stručnih kompetencija odgojitelja. Upravo kroz osvješćivanje vlastitog stanja, kroz proces samorefleksije (Tot, 2013), možemo utjecati na svoj stav i vještine u ovom bitnom području. Jačanjem vlastitih kompetencija, odgojitelj povećava razinu kvalitete partnerskog odnosa, odnosno kvalitetu djetetova života u ustanovi ranog i predškolskog odgoja, ali i van nje.

Mlinarević (2000) objašnjava rad odgojitelja na način da njihova teorijska znanja (svedena na memoriranje i reprodukciju), bez učenja putem akcije i refleksije o akciji, sužava prostor za odgojitelje kao inventivne i fleksibilne praktičare. Iz toga možemo zaključiti da svaki odgojitelja kroz samovrednovanje vlastitog rada mora biti svjestan svojih znanja u teoriji i ono što zaista provodi u praksi, pa tako i u djelu suradnje s roditeljima.

6. METODOLGIJA ISTRAŽIVANJA

6.1. Područje, predmet i problem istraživanja

Tema diplomskog rada Percepcija i stavovi odgojitelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu pripada područjima predškolske pedagogije. Područja ovog istraživanja su: partnerstvo obitelji i odgojno obrazovne ustanove te implicitna pedagogija odgojitelja. Predmet istraživanja su stavovi i percepcija odgojitelja i roditelja u uspostavljanju partnerskog odnosa. Problem istraživanja na koji želimo dobiti odgovor je kako odgojitelji i roditelji procjenjuju međusobnu suradnju.

6.2. Cilj i zadatci istraživanja

Cilj ovog diplomskog rada je istražiti percepciju i stavove odgojitelja i roditelja o njihovom partnerskom odnosu i o kvaliteti njihove međusobne suradnje te istražiti razlike u njihovim stavovima.

Iz ciljeva istraživanja proizlaze sljedeći zadatci istraživanja:

1. Ispitati stavove i mišljenja odgojitelja i roditelja o važnosti uloge odgojitelja kroz partnerski odnos u ustanovama ranog odgoja i obrazovanja.
2. Ispitati stavove i mišljenja odgojitelja i roditelja o procjeni razine uključenosti roditelja u suradnički odnos odgojitelj-roditelj.
3. Ispitati stavove i mišljenja odgojitelja i roditelja o tome što znači kvalitetna suradnja kao partnerstvo roditelja i odgojitelja.
4. Ispitati stavove i mišljenja roditelja i odgojitelja o razini utjecaja čimbenika koji utječu na uspješnu partnersku suradnju roditelj-odgojitelj.
5. Ispitati stavove i mišljenja odgojitelja i roditelja o vlastitoj odgovornosti u suradničkom odnosu roditelj-odgojitelj.

6.3. Hipoteze

H 1

Odgojitelji i roditelji procjenjuju ulogu odgojitelja kao partnera u međusobnoj kvalitetnoj suradnji.

H 2

a) Postoje statistički značajne razlike u stavovima i mišljenjima roditelja o razini uključenosti roditelja u suradnički odnos odgojitelj-roditelj u odnosu na broj djece u obitelji te stupanj njihova obrazovanja.

b) Postoje statistički značajke razlike u stavovima i mišljenjima odgojitelja o razini uključenosti roditelja u suradnički odnos odgojitelj-roditelj u odnosu na njihovo radno iskustvo i starosnu dob

H 3

a) Očekuje se da većina roditelja ne prepoznaje razliku između partnerstva i suradnje.

b) Očekuje se da većina odgojitelja ne prepoznaje razliku između partnerstva i suradnje.

H 4

Očekuje se da odgojitelji i roditelji procjenjuju da postoji snažan utjecaj čimbenika koji utječu na uspješnu partnersku suradnju roditelj-odgojitelj.

H 5

Očekuje se da odgojitelji i roditelji procjenjuju važnost suradnje kroz vlastitu odgovornost.

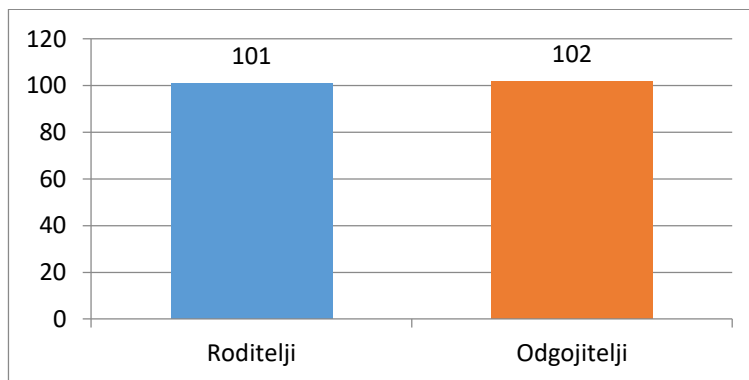
6.4. Instrumenti i način obrade podataka

Podatci su prikupljeni anketnim upitnikom. U ovom radu su se koristila dva anketna upitnika, jedan za roditelje i jedan za odgojitelje. Anketni upitnici kreirani su na temelju proučavanja literature vezane za temu. Podatci su obrađivani u programu SPSS 25.0, dok se unošenje podataka vršilo u Microsoft Office-Excel 2016 programu. Anketni upitnici namijenjeni odgojiteljima (Prilog 2) i roditeljima (Prilog 1) nalaze se u prilogu rada .

6.5. Uzorak i postupak ispitivanja

Ispitanici su podijeljeni u dvije skupine: korisnici usluge-roditelji i davaoci usluge-odgojitelji. Skupinu ispitanika čine odgojitelji s područja Lučkog, Brezovice, Blate, Hrvatskog Leskovca, Dragonošca i Klinča Sela, te roditelji čija djeca u starosti od jedne godine do polaska u školu pohađaju dječje vrtiće na tom području. Također su uključene odgojiteljice koje vode program predškole na području Obreža i Lučkog. Anketni upitnici su provedeni u lipnju i srpnju 2018.godine. U istraživanju je sudjelovalo 237 ispitanika, od čega je 108 anketnih upitnika odgojitelja od kojih je 6 upitnika bilo nepotpuno pa nisu uvršteni u obradu podataka te 129 upitnika roditelja, od kojih je 101 obrađen za potrebe istraživanja također zbog nepotpunog unosa podataka. Iz Grafikona 1 je vidljivo da je od anketnih upitnika koji su uvršteni u obradu podataka u istraživanju sudjelovalo 203 sudionika, roditelja i odgojitelja. Podatci u Tablici 6 detaljnije prikazuju uzorak ispitanika kroz postotak kojim su zastupljeni u cjelokupnom uzorku. Roditelji (101; 49,8% uzorka) i odgojitelji (102; 50,2%) otprilike su jednako zastupljeni, sa samo jednim sudionikom više u skupini odgojitelja.

Grafikon 1 Zastupljenosti roditelja i odgojitelja u uzorku

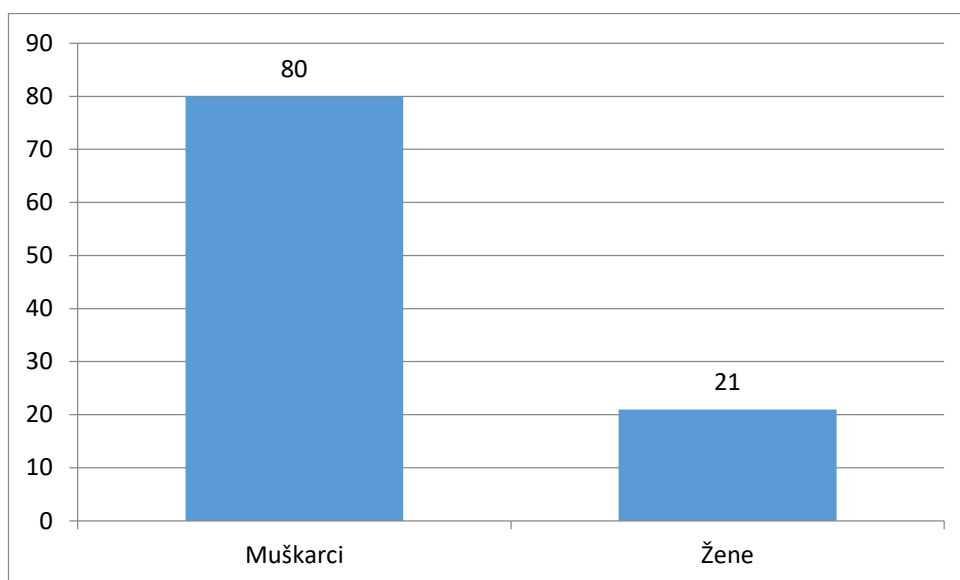


Tablica 6 Zastupljenost roditelja i odgojitelja u uzorku

<i>Ispitanici</i>	<i>Frekvencija</i>	<i>Postotak</i>
Roditelji	101	49,8
Odgojitelji	102	50,2
Ukupno	203	100,0

Iz Grafikona 2 vidljivo je da je od ukupnog broja roditelja čak 80 ispitanika muškog spola, dok ostatak od 21 čine žene, što je u Tablici 7 izraženo u postocima. Većinom od otprilike četiri petine prevladavaju muškarci (80; 79,2% roditelja).

Grafikon 2 Zastupljenost spolova u uzorku



Tablica 7 Zastupljenost spolova roditelja u uzorku

<i>Spol</i>	<i>Frekvencija</i>	<i>Postotak</i>
Muškarci	80	79,2
Žene	21	20,8
Ukupno	101	100,0

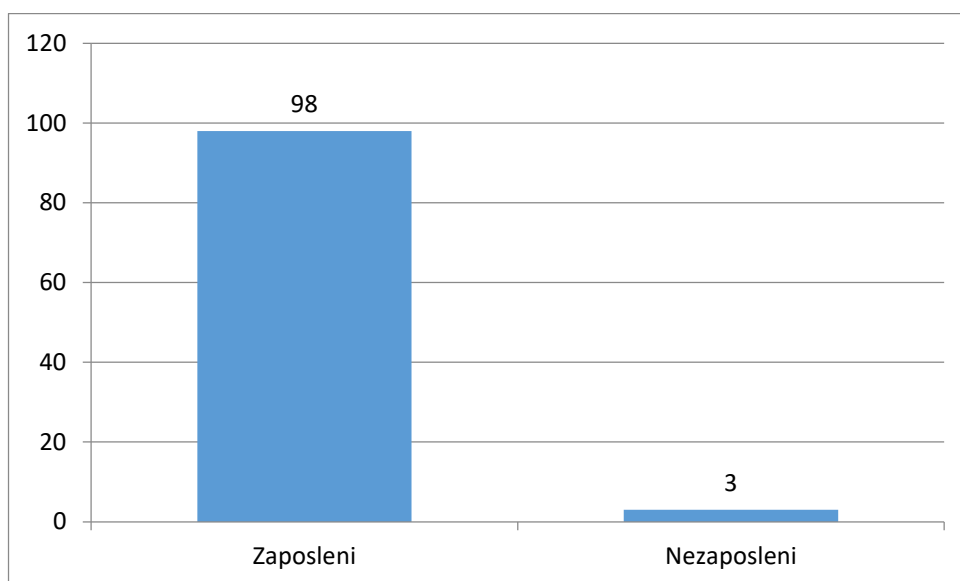
Od sociodemografskih podataka koje smo prikupljali je i radni status roditelja. Iz Tablice 8 saznajemo da su skoro svi roditelji u uzorku zaposleni (98; 97%). Samo su tri sudionika nezaposlena (3%).

Tablica 8 Radni status roditelja u uzorku

<i>Radni status</i>	<i>Frekvencija</i>	<i>Postotak</i>
Zaposleni	98	97,0
Nezaposleni	3	3,0
Ukupno	101	100,0

Jasniji prikaz radnog statusa roditelja vidljiv je u Grafikonu 3.

Grafikon 3 Radni status roditelja u uzorku

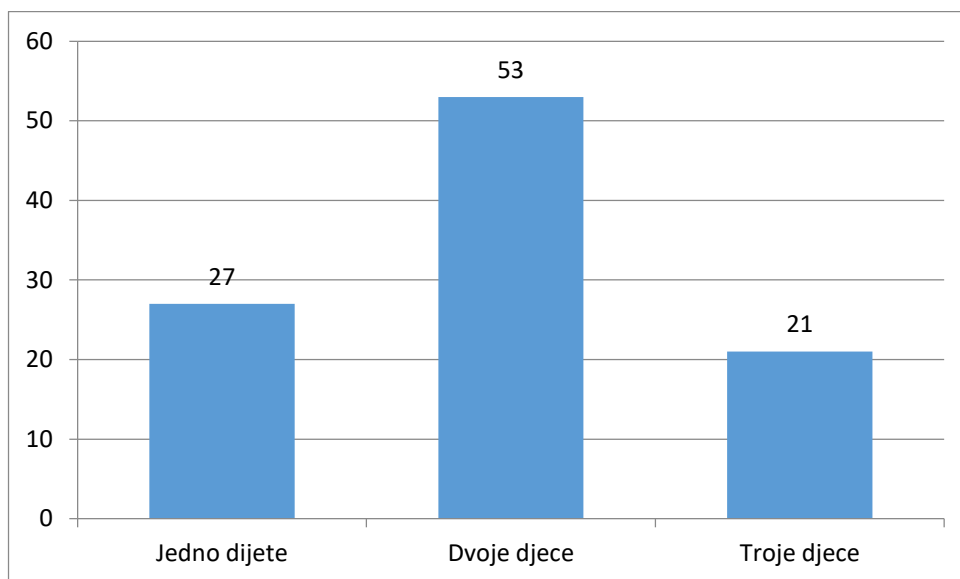


Kako je vidljivo iz obrađenih podataka u Tablici 9, nešto više od polovice ispitanika, njih 53 ima dvoje djece, odnosno 52,5%, jedno dijete ima 27 ispitanika (26,7%), dok troje i više djece broji 21 ispitanik, odnosno njih 20,8%, što je najslabiji rezultat, ali izrazito visok s obzirom na demografsko stanje Republike Hrvatske.

Tablica 9 Broj djece roditelja u uzorku

<i>Broj djece</i>	<i>Frekvencija</i>	<i>Postotak</i>
Jedno dijete	27	26,7
Dvoje djece	53	52,5
Troje djece	21	20,8
Ukupno	101	100,0

Grafikon 4 Broj djece roditelja u uzorku

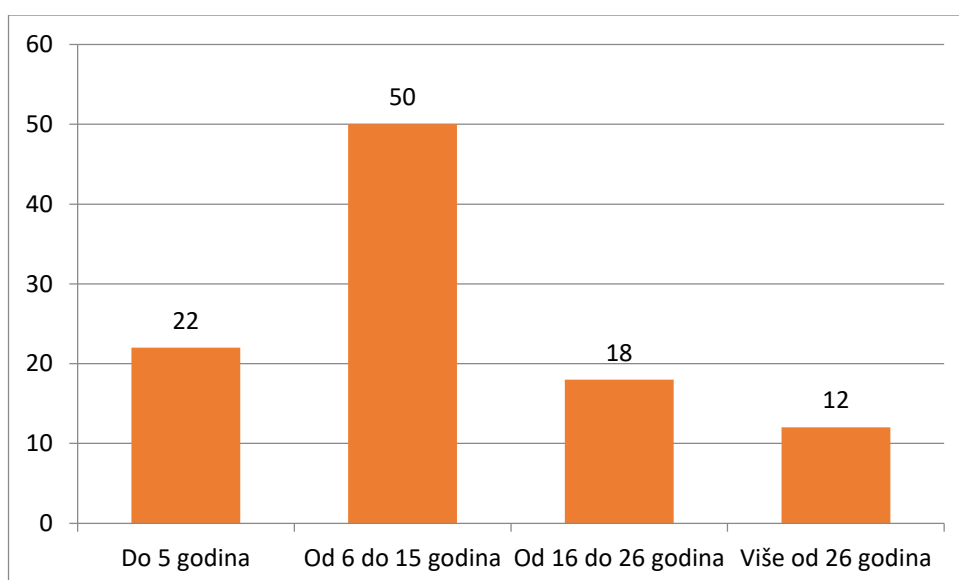


Prema podacima zastupljenim u Tablici 10 te grafičkim prikazom (Grafikon 5) otprilike polovica odgojitelja ima 6 do 15 godina radnog staža u struci (50; 49%). Zatim su najzastupljeniji odgojitelji s do 5 godina staža (22; 21,6%), 16 do 26 godina (18; 17,%) , te je najmanje onih s više od 26 godina staža (12; 11,8%).

Tablica 10 Radni staž odgojitelja u struci

<i>Radni staž</i>	<i>Frekvencija</i>	<i>Postotak</i>
Do 5 godina	22	21,6
Od 6 do 15 godina	50	49,0
Od 16 do 26 godina	18	17,6
Više od 26 godina	12	11,8
Ukupno	102	100,0

Grafikon 5 Radni staž odgojitelja u struci



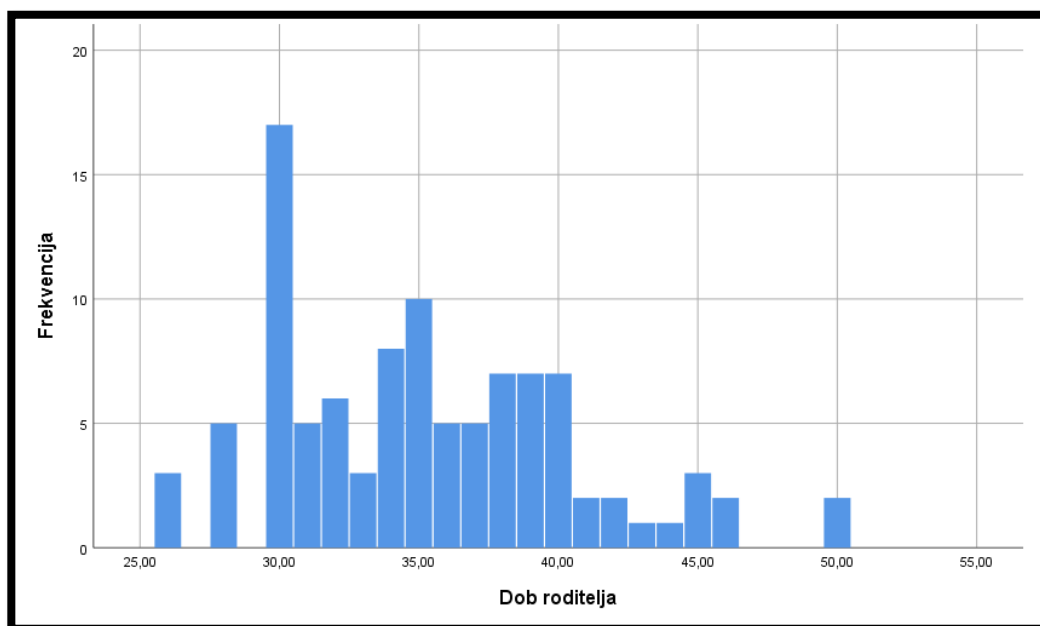
Starosna dob ispitanika prikazana je u Tablici 11. Prosječna starosna dob roditelja je 35,25, dok odgojitelja 38,24 godine, što pokazuje da su roditelji ($M = 35,25$; $SD = 5,24$) su u prosjeku 4 godine mlađi od odgojitelja ($M = 39,24$; $SD = 9,97$). Najmlađi roditelj ima 26 godina, a najstariji 50, dok najmlađi odgojitelj ima 25 godina, a najstariji 63.

Tablica 11 Dob roditelja i odgojitelja u uzorku (u godinama)

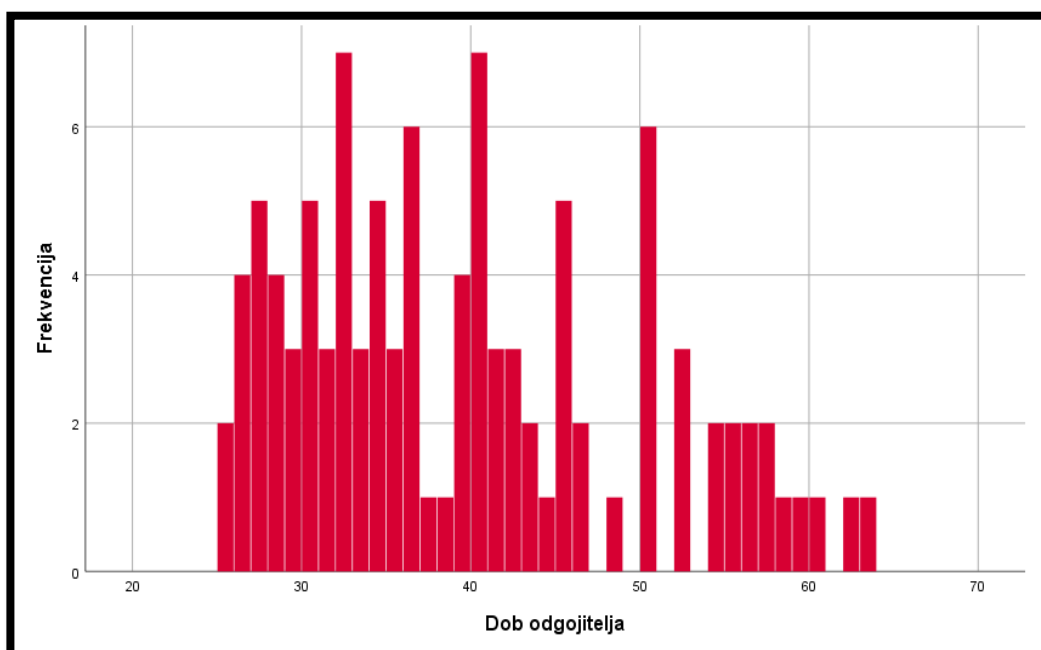
<i>Ispitanici</i>	<i>Aritmetička sredina</i>	<i>Standardna devijacija</i>
Roditelji	35,25	5,24
Odgojitelji	39,24	9,97

Grafičkim prikazom (Grafikon 6 i Grafikon 7) detaljnije su prikazane vrijednosti starosne dobi roditelja i odgojitelja. Najviše roditelja je između 30 i 46 godina te je izrazito mali broj roditelja starijih od 45 godina. Promotrimo li starost odgojitelja, najmanje je odgojitelja koji imaju 55 godina ili više.

Grafikon 6 Zastupljenost dobi roditelja u uzorku



Grafikon 7 Zastupljenost dobi odgojitelja u uzorku



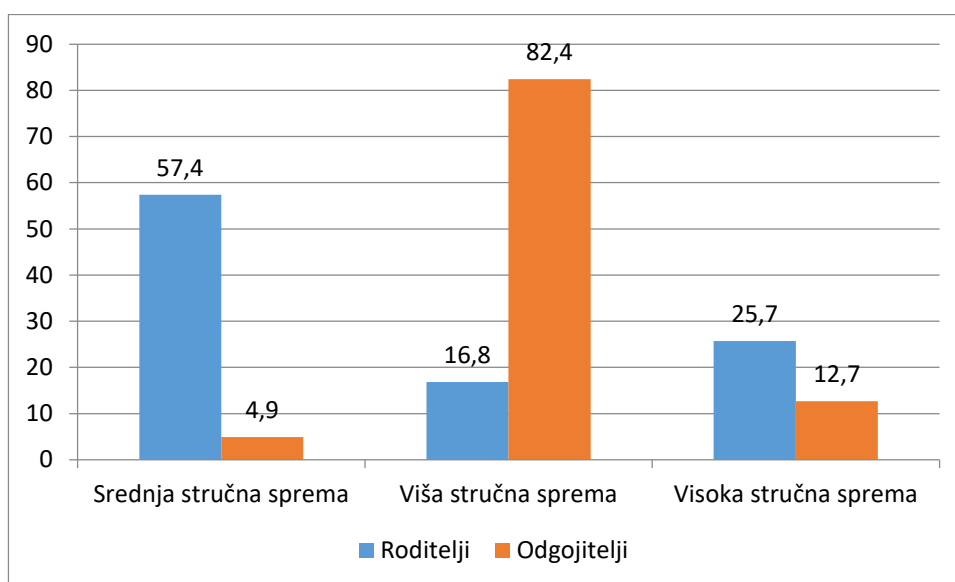
U Tablici 12 te Grafikonu 8 prikazani su podatci koji se odnose na razinu obrazovanja ispitanika, gdje kod obrazovanja roditelja prevladava srednja stručna sprema (57,4%), dok su viša (16,8%) i visoka (25,7%) slabije zastupljene. Preko četiri petine odgojitelja ima višu stručnu spremu (82,4%), dok su visoka (12,7%) i srednja (4,9%) slabije zastupljene. Najveće razlike roditelja i odgojitelja uočava se kod srednje stručne spreme gdje su roditelji više zastupljeni, te više stručne spreme, gdje su odgojitelji više zastupljeni. Odgojitelji koji imaju srednju stručnu spremu, njih 4,9%, završili su srednju školu za odgojitelje „Tatjana Marinić“ (posljednja generacija odgojitelja sa srednjom stručnom spremom upisana je 1976.godine i maturirala 1980.godine).

Tablica 12 Zastupljenost stupnja obrazovanja roditelja i odgojitelja

Stručna sprema	Roditelji		Odgojitelji	
	Fr.	%	Fr.	%
Srednja stručna sprema	58	57,4	5	4,9
Viša stručna sprema	17	16,8	84	82,4
Visoka stručna sprema	26	25,7	13	12,7
Ukupno	101	100,0	102	100,0

Bilješka. Fr. - frekvencija, % – postotak frekvencije u ukupnom uzorku.

Grafikon 8 Zastupljenost obrazovanja roditelja i odgojitelja (u postocima)



7. ANALIZA REZULTATA I RASPRAVA

Ispitanici su procjenjivali važnost uloge odgojitelja, uključenost roditelja i odgojitelja u odgojno-obrazovni rad, oblike suradnje koji se provode u dječjem vrtiću te one oblike u kojem su najviše sudjelovali i koji im najviše odgovaraju, zatim utjecaj čimbenike koji utječu na kvalitetno partnerstvo te odgovornost i važnost partnerskog odnosa

Sudionici su najprije zamoljeni rangirati važnost pojedinih uloga odgojitelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima brojevima od 1 do 7. Pritom veći prosječni rang odražava manju važnost uloge. Ponuđene su sljedeće uloge odgojitelja koje su objašnjene opisno: informator (opće informiranje o djetetovom razvojnom statusu, provedenom danu u skupini i sl), slušatelj (biti netko kome roditelj može povjeriti svoje probleme), poticatelj (biti netko tko će roditelja ojačati u donošenju odluka), partner (zajedničko donošenje odluka i podjela odgovornosti u odgoju djeteta), suradnik (pružanje podrške u odgoju), prijatelj (možemo si sve otvoreno reći, jer jedino tako možemo uskladiti odgojne utjecaje) i mentora (netko tko će roditelja poučiti odgojnim vještinama). Podatke rangiranja pojedinih uloga odgojitelja možemo iščitati iz Tablice 13. Roditelji su najviše rangirali ulogu odgojitelja kao informatora ($M = 2,69$; $SD = 2,10$), poticatelja ($M = 3,89$; $SD = 1,58$) i suradnika ($M = 4,09$; $SD = 1,77$). Ulogu informatora roditelji su izabrali iz očitih razloga budući da žele dobiti svakodnevne informacije o djetetovim aktivnostima tijekom dana provedenog u ustanovi. Dok se odgojitelji odlučuju za drugačije uloge i na prvo mjesto stavljaju ulogu suradnika, tj. pružanje podrške u odgoju ($M = 2,52$; $SD = 1,44$). Za njih ona predstavlja važnu činjenicu koja utječe na djetetov razvoj jer time jačaju kompetencije roditelja te ih osnažuju kao osobe čime su sigurni u donošenje i provođenje svojih odluka. Slijede ih uloge informatora ($M = 2,66$; $SD = 1,61$) vjerojatno jer znaju da im je jedna od osnovnih dužnosti prenijeti informacije roditeljima o danu provedenom u dječjem vrtiću te njihovu razvoju, kao i o eventualnim poteškoćama i problemima kao i uspjesima. Zanimljivo je da ulogu partnera odgojitelji ($M = 3,25$; $SD = 2,16$) stavljaju na treće mjesto. Za razliku od odgojitelja, roditelji uloge mentora i slušatelja rangiraju kao najmanje bitne. Iako su navedene uloge zaista važna, pretpostavlja se da njihov rang ovisi o stavovima te trenutnim potrebama odgojitelja, roditelja, ali i djece.

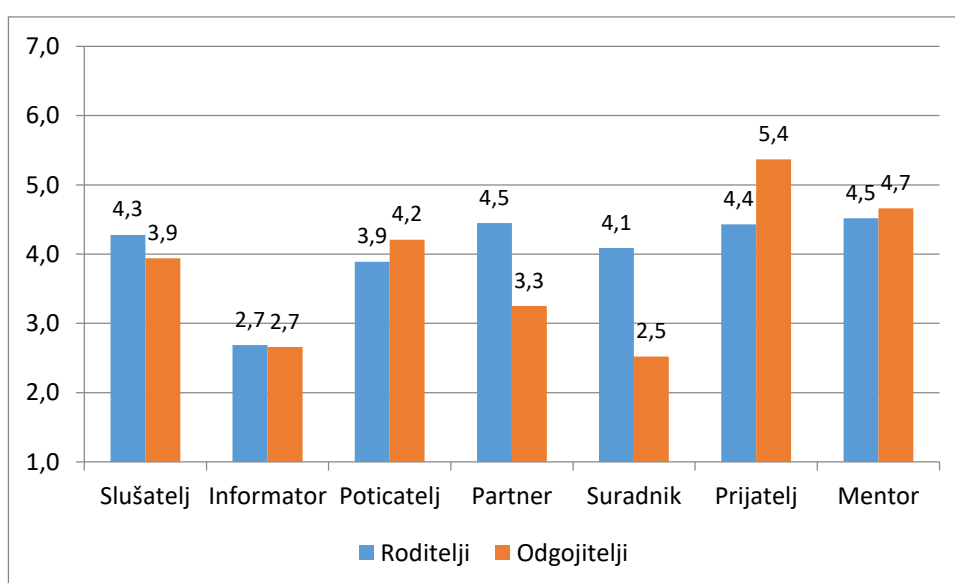
Tablica 13 Prosječne ocjene i raspršenja važnosti pojedinih uloga odgojitelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima (procjene roditelja i odgojitelja)

Uloge odgojitelja	Roditelji		Odgojitelji	
	M	SD	M	SD
Slušatelj (biti netko kome roditelj može povjeriti svoje probleme)	4,28	2,20	3,94	2,22
Informator (opće informiranje o djetetovom razvojnom statusu, provedenom danu u skupini i sl.)	2,69	2,10	2,66	1,61
Poticatelj (biti netko tko će roditelja ojačati u donošenju odluka)	3,89	1,58	4,21	1,84
Partner (zajedničko donošenje odluka i podjela odgovornosti u odgoju djeteta)	4,45	1,73	3,25	2,16
Suradnik (pružanje podrške u odgoju)	4,09	1,77	2,52	1,44
Prijatelj (možemo si sve otvoreno reći, jer jedino tako možemo uskladiti odgojne utjecaje)	4,43	1,93	5,37	1,63
Mentor (netko tko će roditelja poučiti odgojnim vještinama)	4,52	2,30	4,66	1,89

Bilješka. M – aritmetička sredina, SD – standardna devijacija.

Uočavamo u Grafikonu 9 da je prosječna ocjena uloge informatora roditeljima (2,69) i odgojiteljima (2,66) skoro identična.

Grafikon 9 prikaz prosječnih ocjena važnosti pojedinih uloga odgojitelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima

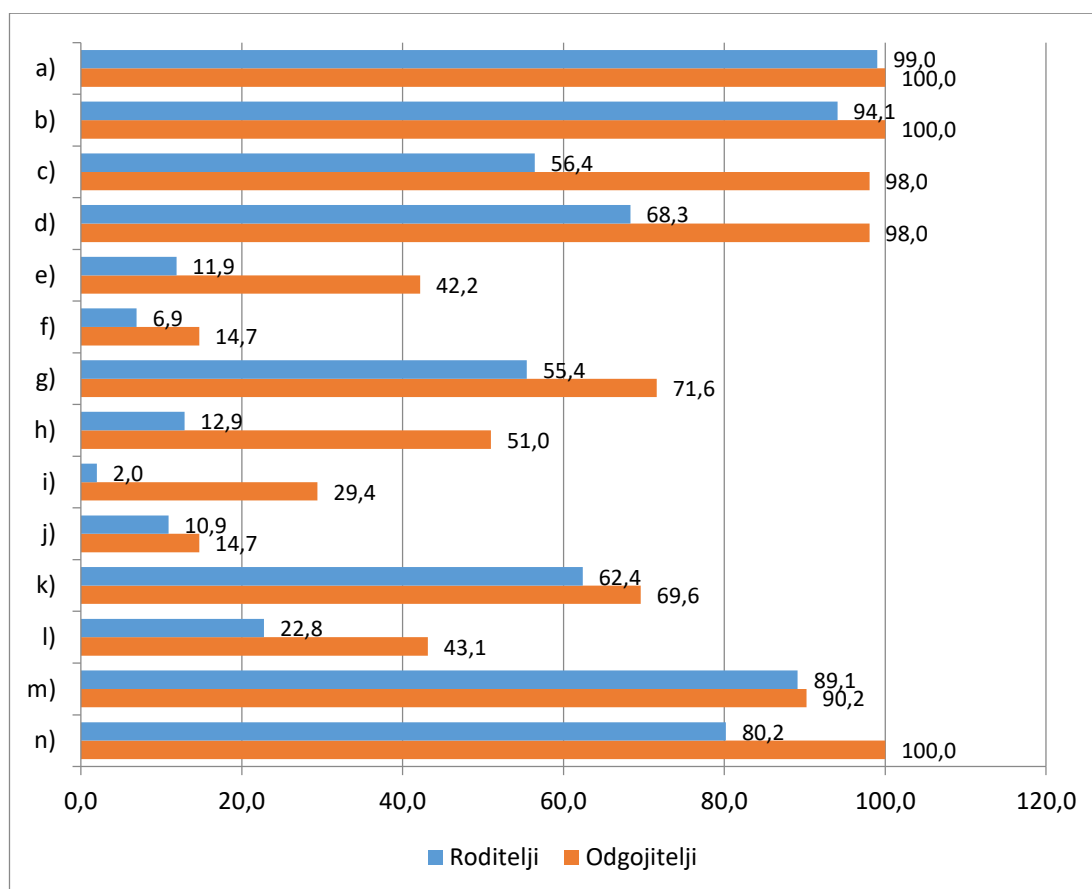


Roditelji i odgojitelji također su odgovarali na pitanje „Koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću?“ (Tablica 14). Od odgovora im je bilo ponuđeno 14 modaliteta suradnje: oglasne ploče „kutići“, roditeljski sastanci, tematski roditeljski sastanci, kreativne radionice, dan otvorenih vrata, grupe podrške roditeljima, ispitivanje stavova i mišljenja putem anketa, izmjene informacija e-mail adresom, SMS-om, Viber ili WhatsApp grupom, fotografiranje, snimke te dječji radovi i individualni razgovor roditelja i odgojitelja. Roditelji su najčešće odabirali odgovore „oglasne ploče/kutići“ (100; 99% ukupnog broja roditelja) te „roditeljski sastanak“ (95; 94,1%) i „dječji radovi“ (90; 89,1%). Navedeni rezultati su u skladu s općim očekivanjima jer su upravo ti modaliteti suradnje obvezni u svim ustanovama ranog i predškolskog odgoja. Zanimljiv podatak je da su obje skupine ispitanika imala najmanje doticaja sa suvremenim modalitetima suradnje kao što su razmjene informacija SMS-om, Viber ili WhatsApp grupom (tek 10,9% roditelja, odnosno njih 11 i 14,7% odgojitelja, odnosno njih samo 15) te e-mail adresom (roditelji 2, 2%, odgojitelji 30, odnosno 29,4%) iako prema dobivenim podacima o starosti ispitanika saznajemo kako je prosječna dob ispitanika srednje starosne dobi što znači da su dovoljno informatički obrazovani za korištenje ovakvih modaliteta suradnje. Iako ovakav oblik suradnje iziskuje materijalne izdatke korisnika, smatra se da je ekonomski dostupna svima budući da svaki roditelj danas koristi „pametni“ telefon. Postoji također mogućnost da roditelji žele češći osobni kontakt s odgojiteljem i nisu pobornici komunikacije s odgojiteljem o djetetu putem suvremene tehnologije. Uz već gore navedene modalitete suradnje koje su roditelji najčešće odabirali, više od polovice roditelja sudjelovalo je navedenim oblicima suradnje: „tematski roditeljski sastanci“ (56,4%), „kreativne radionice“ (68,3%), „ispitivanje stavova i mišljenja putem anketa“ (5,4%), i „fotografije djece u aktivnostima“ (62,4%).

Tablica 14 Odgovori na pitanje „Koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću?“ roditelja i odgojitelja

<i>Oblici suradnje u vrtiću</i>	<i>Roditelji</i>		<i>Odgojitelji</i>	
	<i>Fr.</i>	<i>%</i>	<i>Fr.</i>	<i>%</i>
a) Oglasne ploče/kutići	100	99,0	102	100,0
b) Roditeljski sastanci	95	94,1	102	100,0
c) Tematski roditeljski sastanci	57	56,4	100	98,0
d) Kreativne radionice	69	68,3	100	98,0
e) Dan otvorenih vrata	12	11,9	43	42,2
f) Grupe podrške roditeljima	7	6,9	15	14,7
g) Ispitivanje stavova i mišljenja roditelja putem anketa	56	55,4	73	71,6
h) Uključivanje roditelja kroz posjete skupinama	13	12,9	52	51,0
i) Izmjene informacija e-mali adresom	2	2,0	30	29,4
j) Izmjene informacija SMS-om, Viber ili WhatsApp grupom	11	10,9	15	14,7
k) Fotografije djece u aktivnostima	63	62,4	71	69,6
l) Snimke djece u aktivnostima	23	22,8	44	43,1
m) Dječji radovi	90	89,1	92	90,2
n) Individualni razgovor roditelj-odgojitelj	81	80,2	102	100,0
Ukupno	679	-	941	-

Grafikon 10 Grafički prikaz odgovora na pitanje „Koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću?“ (prikazuje postotak sudionika koji su odabrali pojedini odgovor



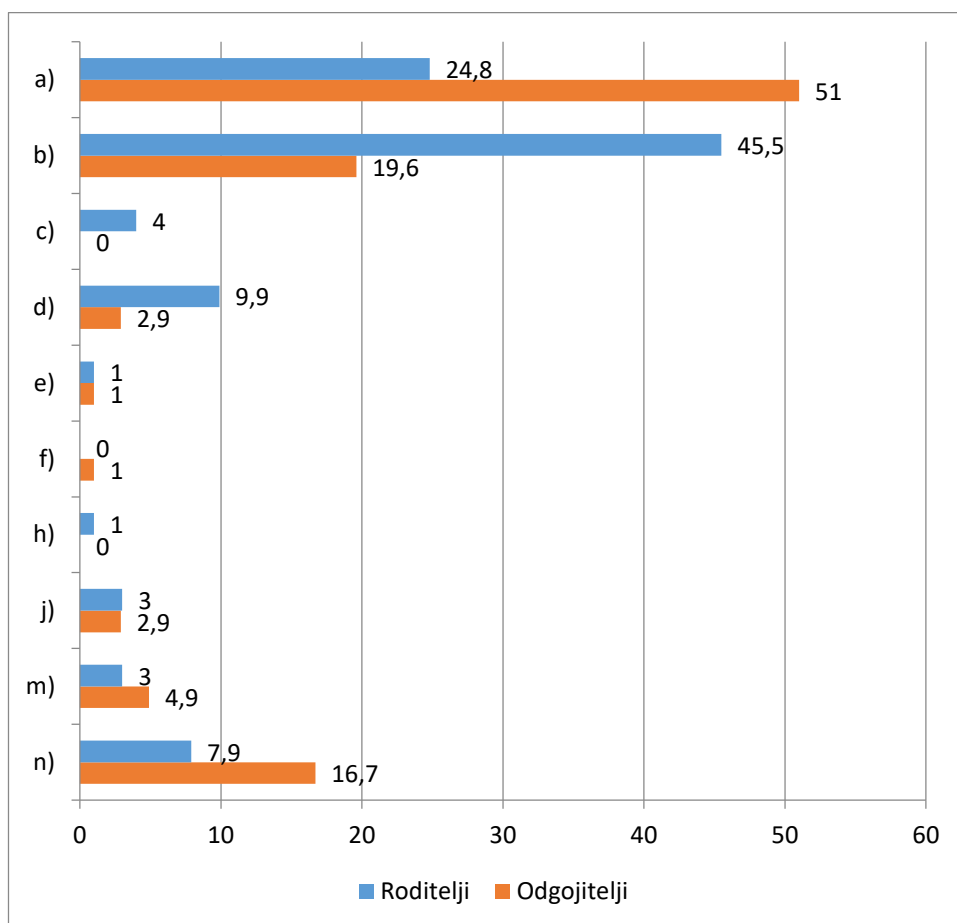
Roditelji i odgojitelji navodili su oblike suradnje u kojima su najviše sudjelovali u vrtiću tijekom protekle godine (Tablica 15). Odabrali su po jedan odgovor ponuđen iz pitanja 2 anketnog upitnika (oglasne ploče „kutići“, roditeljski sastanci, tematski roditeljski sastanci, kreativne radionice, dan otvorenih vrata, grupe podrške roditeljima, ispitivanje stavova i mišljenja putem anketa, izmjene informacija e-mail adresom, SMS-om, Viber ili WhatsApp grupom, fotografiranje, snimke te dječji radovi i individualni razgovor roditelja i odgojitelja). Roditelji su najčešće odabirali odgovore „roditeljski sastanci“ (45,5%) i „oglasne ploče/kutići“ (24,8%). Ostale odgovore odabralo je manje od 10% roditelja. Odgovore „grupe podrške roditeljima,“ „ispitivanje stavova i mišljenja roditelja putem anketa,“ „izmjene informacija e-mail adresom,“ „fotografije djece u aktivnostima“ i „snimke djece u aktivnostima“ nije označio niti jedan roditelj. Odgojitelji su najčešće navodili odgovore „oglasne ploče/kutići“ (51%), „roditeljski sastanci“ (19,6%) te „individualni razgovor roditelj-odgojitelj“ (16,7%) iako su to jedni od najvažniji, a možemo reći i obveznih oblika

suradnje s roditeljima Ostale odgovore odabralo je manje od 10% odgojitelja. Odgovore „uključivanje roditelja kroz posjete skupinama,“ „ispitivanje stavova i mišljenja roditelja putem anketa,“ „izmjene informacija e-mali adresom,“ „fotografije djece u aktivnostima“ i „snimke djece u aktivnostima“ nije označio niti jedan odgojitelj. Najveće razlike između roditelja i odgojitelja nađene su u učestalosti odabira odgovora “oglasne ploče/kutići” i “individualni razgovor roditelj-odgojitelj” koje češće navode odgojitelji, te “roditeljski sastanci” koje češće navode roditelji.

Tablica 15 Oblici suradnje u kojima su roditelji i odgojitelji najviše sudjelovali u vrtiću

<i>Oblici suradnje u vrtići</i>	<i>Roditelji</i>		<i>Odgojitelji</i>	
	<i>Fr.</i>	<i>%</i>	<i>Fr.</i>	<i>%</i>
a) Oglasne ploče/kutići	25	24,8	52	51,0
b) Roditeljski sastanci	46	45,5	20	19,6
c) Tematski roditeljski sastanci	4	4,0	0	0,0
d) Kreativne radionice	10	9,9	3	2,9
e) Dan otvorenih vrata	1	1,0	1	1,0
f) Grupe podrške roditeljima	0	0,0	1	1,0
g) Ispitivanje stavova i mišljenja roditelja putem anketa	0	0,0	0	0,0
h) Uključivanje roditelja kroz posjete skupinama	1	1,0	0	0,0
i) Izmjene informacija e-mali adresom	0	0,0	0	0,0
j) Izmjene informacija SMS-om, Viber ili WhatsApp grupom	3	3,0	3	2,9
k) Fotografije djece u aktivnostima	0	0,0	0	0,0
l) Snimke djece u aktivnostima	0	0,0	0	0,0
m) Dječji radovi	3	3,0	5	4,9
n) Individualni razgovor roditelj-odgojitelj	8	7,9	17	16,7
Ukupno	101	100,0	102	100,0

Grafikon 11 Grafički prikaz oblika suradnje u kojima su roditelji i odgojitelji najviše sudjelovali u vrtiću



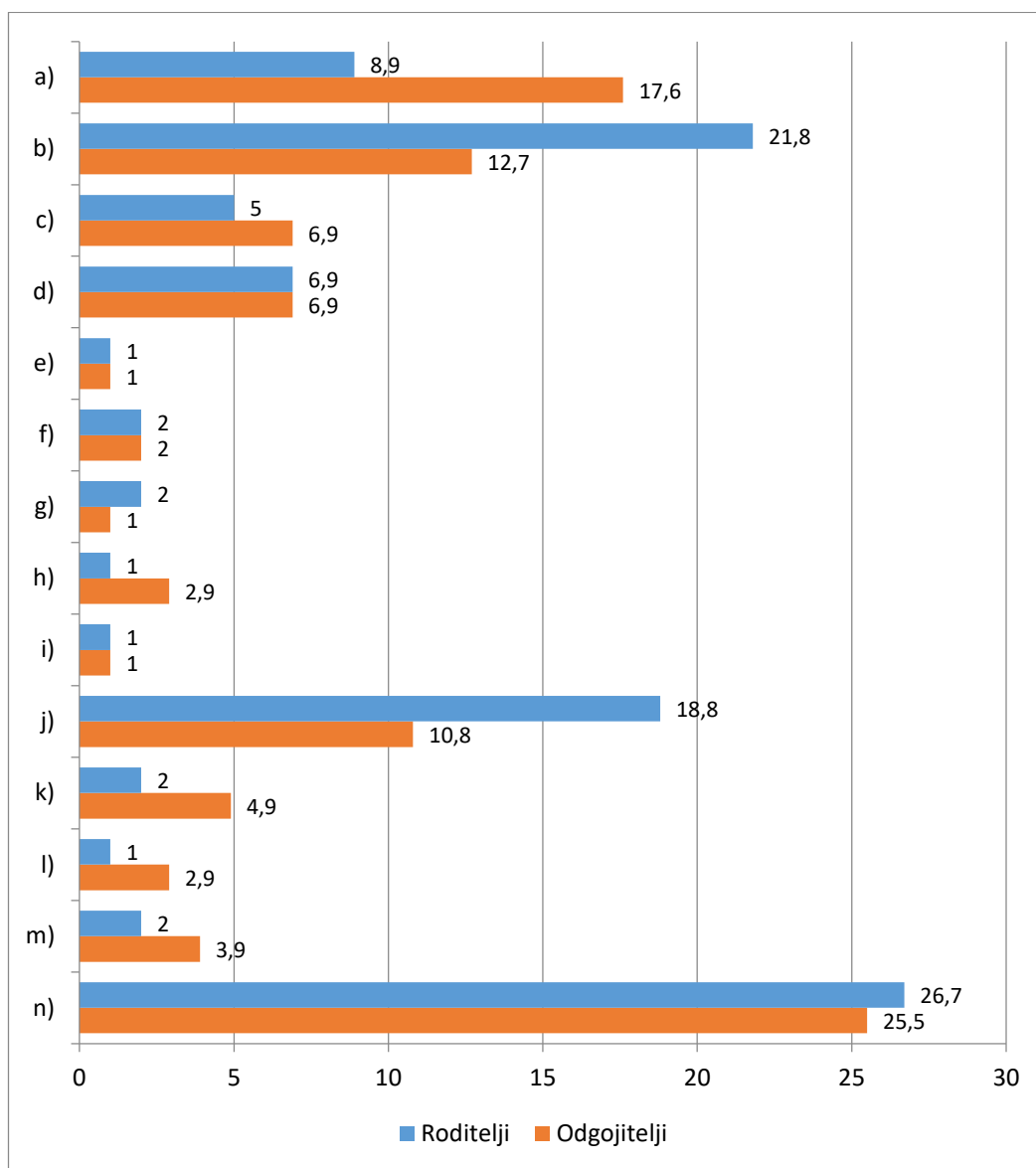
Iznimno bitne podatke (Tablica 16) dobili smo na temelju analize podataka pitanja koji oblik suradnje bi najviše odgovarao ispitanicima. Ispitanici su odabrali po jedan odgovor. Roditelji su najčešće odabirali odgovore „individualni razgovor roditelj-odgojitelj,“ (26,7%) što pokazuje interes roditelja za razvoj vlastitog djeteta te njegov život u odgojno-obrazovnoj ustanovi, ali i težnju za poboljšanjem kvalitete života dijeleći informacije s odgojiteljima. Roditelji su također visoko rangirali klasičan modalitet suradnje „roditeljski sastanci“ (21,8%). Najzanimljiviji podatak je informacija o odabiru suvremenog oblika komunikacije s roditeljima: „izmjene informacija SMS-om, Viber ili WhatsApp grupom“ (18,8%). Ovakav odabir modaliteta suradnje govori o promjenama u razmišljanju i pristupu roditelja u cijelom konceptu partnerskog odnosa, no dolazimo do pitanja o poštivanju privatnosti odgojiteljevih podataka (broj telefona). Ovaj oblik suradnje osigurao bi brzi protok

informacija, što uvelike pomaže roditeljima koji ponekad nisu u mogućnosti pogledati oglasnu ploču“kutić (zbog bolesti djece, poslovnih obveza i sl.) te u radu odgojitelja što je jako bitno. Odgojitelji su najčešće navodili odgovore “individualni razgovor roditelj-odgojitelj” (26; 25,5%) zato što je to najbolji način za dobivanje detaljnijih informacija o djetetu koje dovode do adekvatnog postupanja u odgojnim procesima, nuđenja poticaja i zadovoljavanje dječjih interesa i potreba. Odgojitelji odabiru također “oglasne ploče/kutići,” (18; 17,6%) zato što su najjednostavniji oblik komunikacije te dostupni uvijek svima i u bilo kojem vremenu bez obzira na materijalne mogućnosti kao što je slučaj sa suradnjom putem SMS-a i navedenih grupa. Nadalje “roditeljski sastanci” (13; 12,7%) te “izmjene informacija SMS-om,Viber ili WhatsApp grupom” (11; 10,8%) ne razlikuju se puno prema dobivenim podacima stoga je jasno da odgojitelji teže za novijim oblicima suradnje. Ostale odgovore odabralo je manje od 10% odgojitelja. U odnosu na oblike suradnje u kojima su odgojitelji i roditelji najviše sudjelovali, najveća razlika pokazala se u broju odgovora „izmjene informacija SMS-om,Viber ili WhatsApp grupom,“. Najveće razlike između roditelja i odgojitelja nađene su u učestalosti odabira odgovora “roditeljski sastanci” i “izmjene informacija SMS-om,Viber ili WhatsApp grupom” koje češće navode roditelji, te “oglasne ploče/kutići” koje češće navode odgojitelji. Dobiveni podatci pokazuju da se modalitet suradnje koji najviše odgovara roditeljima i odgojiteljima razlikuje, te on ovisi također o potrebama i stavovima pojedinaca. Za gradnju kvalitetnog partnerskog odnosa savjetuje se interna provedba anketnih upitnika u odgojnim skupinama kako bi se odabrao modalitet suradnje koji odgovara roditeljima i odgojiteljima. Anketni upitnik može kreirati odgojitelj sam ili u dogovoru s roditeljima ovisno o modalitetima koji im stoje na raspolaganju.

Tablica 16 Oblici suradnje koji bi roditeljima i odgojiteljima najviše odgovarali

Oblici suradnje u vrtiću	Roditelji		Odgojitelji	
	Fr.	%	Fr.	%
a) Oglasne ploče/kutići	9	8,9	18	17,6
b) Roditeljski sastanci	22	21,8	13	12,7
c) Tematski roditeljski sastanci	5	5,0	7	6,9
d) Kreativne radionice	7	6,9	7	6,9
e) Dan otvorenih vrata	1	1,0	1	1,0
f) Grupe podrške roditeljima	2	2,0	2	2,0
g) Ispitivanje stavova i mišljenja roditelja putem anketa	2	2,0	1	1,0
h) Uključivanje roditelja kroz posjete skupinama	1	1,0	3	2,9
i) Izmjene informacija e-mali adresom	1	1,0	1	1,0
j) Izmjene informacija SMS-om, Viber ili WhatsApp grupom	19	18,8	11	10,8
k) Fotografije djece u aktivnostima	2	2,0	5	4,9
l) Snimke djece u aktivnostima	1	1,0	3	2,9
m) Dječji radovi	2	2,0	4	3,9
n) Individualni razgovor roditelj-odgojitelj	27	26,7	26	25,5
Ukupno	101	100,0	102	100,0

Grafikon 12 Grafički prikaz oblika suradnje u koji bi roditeljima i odgojiteljima najviše odgovarali



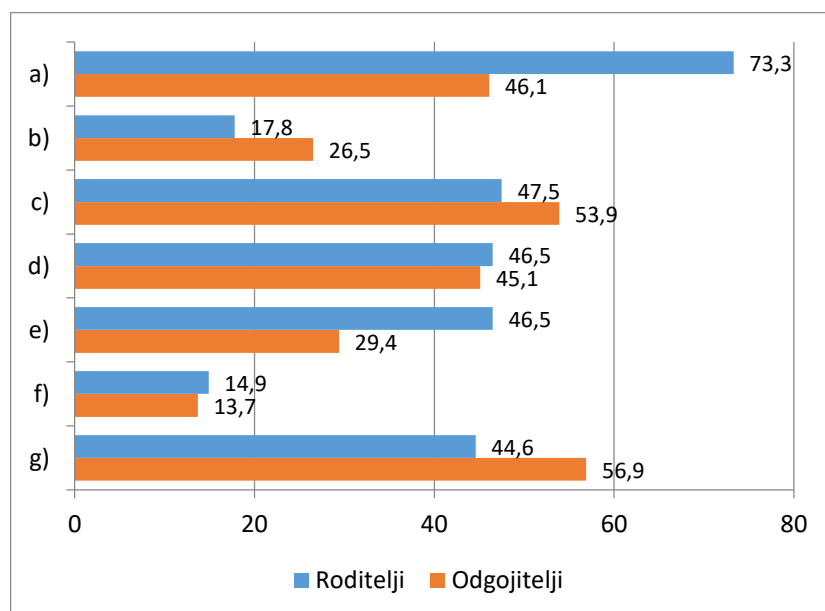
Odgovori za dio upitnika iz kojega saznajemo raspoznaju li ispitanici pojam suradnje i partnerstva, odnosno razlikuju li ove rangove odnosa preuzeti su iz Tablice 2, koja prikazuje razlike u pojmovima suradnje i partnerstva, te dolazimo do slijedećih podataka (dobiveni podatci izneseni su u Tablici 17 i grafički prikazani Grafikon 11). Na pitanje o tome koja ponašanja roditelja uključuju uspješnu suradnju odgojitelja i roditelja kroz partnerstvo moguće je bilo odabrati više odgovora (a-Percipiraju kao „prvi odgojitelji“ svoje djece, b-percipiraju kao „druga strana“ u odgoju svoje djece, c-povremeno uključuju u aktivnosti dječjeg vrtića, d-uključuju u većinu aktivnosti

dječjeg vrtića, e-dolaze u vrtić po pozivu ili u određeno vrijeme, f-dolaze u vrtić bez ograničavanja vremena boravka u njoj, g-informiraju o svojim pravima obvezama u vezi partnerstva s odgojiteljima). Partnerstvo prepoznaju oni koji zaokruže odgovore a), d), f) i g), dok suradnju b), c) i e). Roditelji su najčešće odabirali odgovore „percipiraju kao ‘prvi odgojitelji’ svoje djece“ (73,3% ukupnog broja roditelja), „povremeno uključuju u aktivnosti dječjeg vrtića“ (47,5%), „uključuju u većinu aktivnosti dječjeg vrtića“ (48; 47,5%) te „dolaze u vrtić po pozivu ili u određeno vrijeme“ (46,5%). Odgojitelji su najčešće odabirali odgovore „informiraju o svojim pravima obvezama u vezi partnerstva s odgojiteljima“ (44,6%), „percipiraju kao „prvi odgojitelji“ svoje djece“ (46,1%) te „povremeno uključuju u aktivnosti dječjeg vrtića“ (55,9%). Najveće razlike između roditelja i odgojitelja nađene su u učestalosti odabira odgovora “percipiraju kao ‘prvi odgojitelji’ svoje djece” i “dolaze u vrtić po pozivu ili u određeno vrijeme,” koje češće odabiru roditelji, te “informiraju o svojim pravima obvezama u vezi partnerstva s odgojiteljima,” što je odgovor koje češće odabiru odgojitelji.

Tablica 17 – Odgovori roditelja i odgojitelja na pitanje koja ponašanja roditelja uključuju kvalitetnu suradnju odgojitelja i roditelja kao partnerstvo

Roditelji se:	Roditelji		Odgojitelji	
	Fr.	%	Fr.	%
a) Percipiraju kao „prvi odgojitelji“ svoje djece	74	73,3	47	46,1
b) Percipiraju kao „druga strana“ u odgoju svoje djece	18	17,8	27	26,5
c) Povremeno uključuju u aktivnosti dječjeg vrtića	48	47,5	55	53,9
d) Uključuju u većinu aktivnosti dječjeg vrtića	47	46,5	46	45,1
e) Dolaze u vrtić po pozivu ili u određeno vrijeme (npr. dovođenje i odvođenje djece iz vrtića)	47	46,5	30	29,4
f) Dolaze u vrtić bez ograničavanja vremena boravka u njoj	15	14,9	14	13,7
g) Informiraju o svojim pravima obvezama u vezi partnerstva s odgojiteljima	45	44,6	58	56,9
Ukupno	277	-	294	-

Grafikon 13 Grafički prikaz odgovora roditelja i odgojitelja na pitanje koja ponašanja roditelja uključuju kvalitetnu suradnju odgojitelja i roditelja kao partnerstvo (prikazuje postotak sudionika koji su odabrali pojedini odgovor)



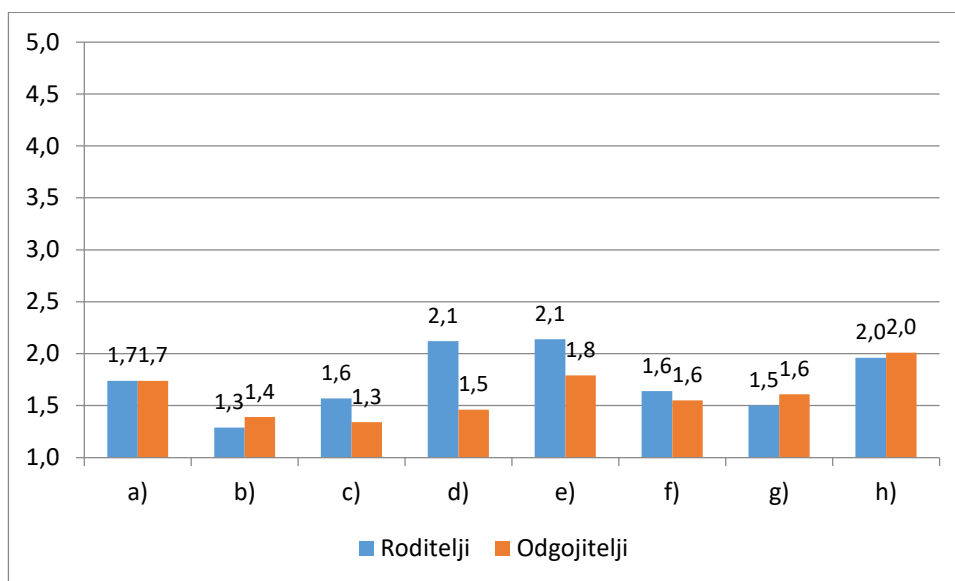
Međusobno uvažavanje znanja i vještina, iskrena i otvorena komunikacija, razumijevanje i tolerancija, odsutnost etiketiranja, zajedničko planiranje i donošenje odluka, pristupačnost i međusobno razumijevanje, otvorena i obostrana izmjena informacija te usklađivanje odgojnih utjecaja čine osam čimbenika koji utječu na uspješnu partnersku suradnju odgojitelja i roditelja (Brnić, 2015., prema Kunstek, 2007.). Ispitanici su navedene čimbenike ocjenjivani na skali Likertovog tipa s pet uporišnih točaka, od 1 (“Izuzetno snažan utjecaj”) do 5 (“Nema utjecaja”). S obzirom na mogući raspon prosječnih ocjena od 1 do 5, te ostvarenu najveću prosječnu ocjenu od 2,1, možemo zaključiti da i roditelji i odgojitelji sve navedene čimbenike smatraju važnima što možemo vidjeti u podacima navedenim u Tablici 18. Da bi partnerski odnos bio kvalitetan, svi navedeni čimbenici bi trebali biti zastupljeni u njemu, tako da možemo zaključiti da su roditelji i odgojitelji svjesni kako bi partnerska komunikacija, odnosno partnerski odnos trebali izgledati. Roditelji su najvažnijim procijenili iskrenu i otvorenu komunikaciju ($M = 1,29$; $SD = 0,50$) koja je temelj svakog međuljudskog odnosa, pa tako i ovog profesionalnog partnerskog. Zatim slijedi otvorena i obostranu razmjenu informacija ($M = 1,50$; $SD = 0,62$) koja pomaže i jednoj i drugoj strani ispitanika da što bolje razumiju položaj i ponašanje djeteta u skupini kao i kod kuće. Treće mjesto prema važnosti zauzimaju razumijevanje i toleranciju (M

= 1,57; SD = 0,62) koje je neophodno prilikom suradnje jer svaki sudionik je individuala za sebe te se razlikuje po svojim potrebama, dok su odgojitelji ovaj čimbenik odredili kao najvažniji (M = 1,34; SD = 0,61). Odgojitelji su potom iskrenu i otvorenu komunikaciju (M = 1,39; SD = 0,65) rangirali na drugo mjesto, potom odsutnost etiketiranja i kritiziranja (M = 1,46; SD = 0,56). Najveće razlike između procjena roditelja i odgojitelja nađene su kod čimbenika odsutnosti etiketiranja i kritiziranja, koje važnijim procjenjuju odgojitelji. Važno je da obje strane shvaćaju utjecaj svih čimbenika na stvaranje partnerskog odnosa, jer kod izostajanja samo jednog od navedenih došlo bi do neprimjerene komunikacije i narušavanja odnosa čime djetetu ne bismo omogućili primjeren model ponašanja.

Tablica 18 Prosječne ocjene i raspršenja utjecaja navedenih čimbenika na uspješnu partnersku suradnju roditelj-odgojitelj (ocjene roditelja i odgojitelja)

	<i>Roditelji</i>		<i>Odgojitelji</i>	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Međusobno uvažavanje znanja i vještina	1,74	0,78	1,74	1,04
Iskrena i otvorena komunikacija	1,29	0,50	1,39	0,65
Razumijevanje i tolerancija	1,57	0,62	1,34	0,61
Odsutnost etiketiranja i kritiziranja	2,12	1,06	1,46	0,56
Zajedničko planiranje i donošenje odluka	2,14	0,94	1,79	0,84
Pristupačnost i međusobno razumijevanje	1,64	0,67	1,55	0,65
Otvorena i obostrana razmjena informacija	1,50	0,63	1,61	1,10
Usklađivanje odgojnih utjecaja	1,96	0,84	2,01	1,09

Grafikon 14 – Grafički prikaz prosječnih ocjena utjecaja čimbenika na uspješnu partnersku suradnju roditelj-odgojitelj (ocjene roditelja i odgojitelja)



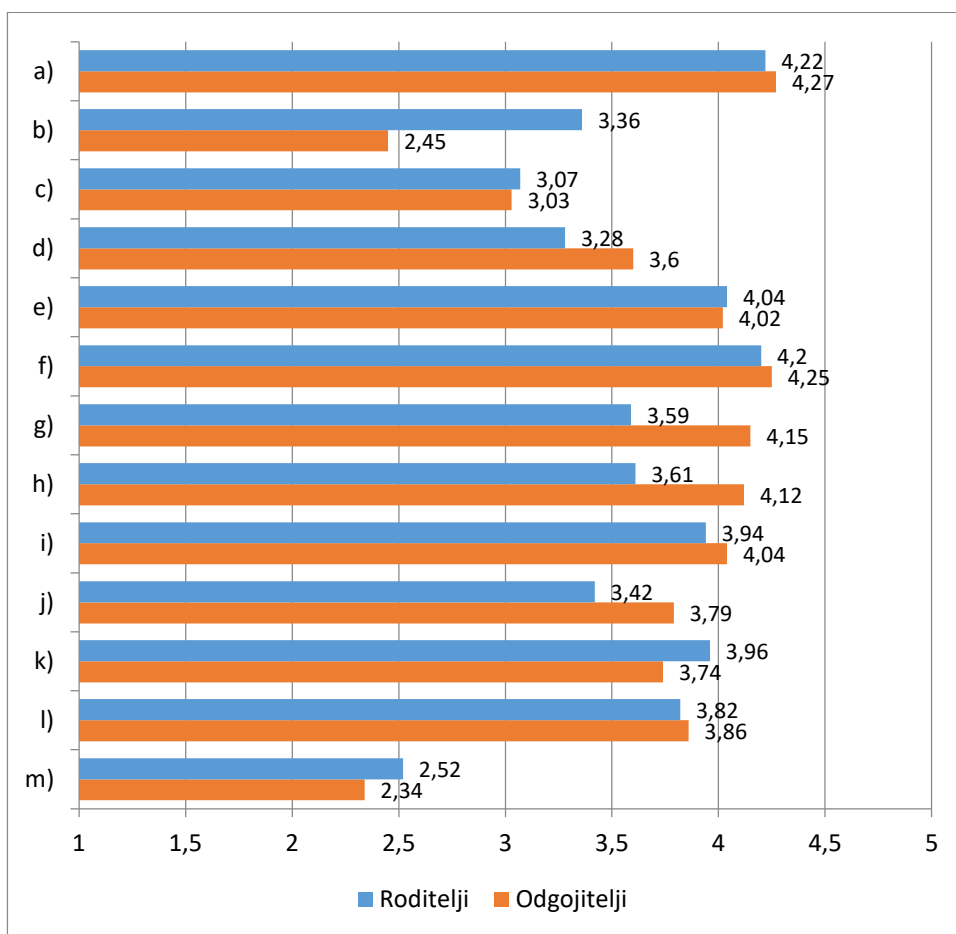
Roditelj i odgojitelji također su zamoljeni da procijene slaganje s raznim tvrdnjama u odnosu roditelj-odgojitelj. Navedene čimbenike (Tablica 19) ocjenjivali su na skali Likertovog tipa od 1 (“Uopće se ne slažem”) do 5 (“Slažem se u potpunosti”). Iz dobivenih rezultata možemo vidjeti da obje skupine ispitanika smatraju partnerski odnos važnim (roditelji - $M = 4,22$; $SD = 1,01$, odgojitelji- $M = 4,27$; $SD = 1,18$). Podatci koje možemo smatrati izuzetno važnim su podatci dobiveni od skupine ispitanika roditelja koji odgojitelje smatraju dovoljno obrazovanim za svoje radno mjesto ($M = 4,20$; $SD = 0,86$) čime ih smatraju kompetentnim partnerima te ih cijene kao stručnjake. Roditelji su također svjesni posljedica, odnosno dobrobiti koje donosi partnerski odnos što možemo iščitati iz rezultata “Kvaliteta odnosa roditelja/skrbnika i odgojitelja reflektira se na cjelokupan razvoj djeteta” ($M = 4,04$; $SD = 0,97$) kojeg su ocijenili izrazito visoko. Najmanje su se složili s tvrdnjama “U vrtiću se vrlo malo uzima u obzir što roditelji zaista misle i žele,” ($M = 2,50$; $SD = 1,10$). Tvrdnja koja govori da su odgojitelji odgovorni za kvalitetu odnosa s roditeljima/skrbnicima rangirana je više od prosjeka ($M = 3,07$; $SD = 1,23$) što govori da roditelji ne shvaćaju da je partnerstvo odnos u kojem sudionici trebaju dijeliti odgovornost. Na to se nadovezuju podatci prema kojima je vidljivo njihovo mišljenje kako odgojitelji trebaju inicirati suradnju s roditeljima/skrbnicima” ($M = 3,28$; $SD = 1,04$). Dakle, vidljivo je da unatoč iskazima o poznavanju što je partnerski odnos, roditelji i dalje ulogu inicijatora u komunikaciji o vlastitom djetetu prepuštaju roditelju. Tu bi dodatno

valjalo ispitati koji su razlozi tomu. Naime, kako je u teorijskom dijelu rada objašnjeno, na mišljenja i procjene odgojitelja i roditelja utječu njihove implicitne postavke o tome što je odgoj i preferencije u odgajanju. Odgojitelji su tvrdnju "Smatram da su odgojitelji dovoljno obrazovani za svoje radno mjesto" rangirali vrlo visokom ocjenom. To se može tumačiti dvojako: s jedne strane logično je kako si ne žele oduzeti kompetentnost za radno mjesto na kojem se nalaze, a s druge strane može se postaviti pitanje svijesti odgojitelja o važnosti cjeloživotnog obrazovanja u svojoj profesiji, odnosno težnjom za proširenjem postojećih spoznaja ($M = 4,25$; $SD = 0,88$). Rezultati su pokazali da je treće rangirana tvrdnja odgojitelja „odgojitelji smatraju da roditelji očekuju pomoć u rješavanju problemskih situacija ($M = 4,15$; $SD = 0,83$) što objašnjavamo stručnošću odgojitelja, odnosno boljim poznavanjem tijeka i karakteristika dječjeg razvoja. Odgojitelji su se najmanje složili s tvrdnjom "U vrtiću se vrlo malo uzima u obzir što roditelji zaista misle i žele," ($M = 2,23$; $SD = 1,14$) iz razloga što se većina rada, odgojno-obrazovnog ili organizacijskog (radno vrijeme, dolazak u vrtić i sl.) upravo prilagođava njihovim potrebama. Tvrdnja "Roditelj/skrbnik je u tom odnosu suradnje nadređen" ocjenjena je relativno niskom ocjenom ($M = 2,45$; $SD = 1,32$) što možemo objasniti na način da odgojitelji smatraju kako im roditelji nisu nadređeni, već bi odnos trebao biti ravnopravan uz međusobno uvažavanje. Odgojitelji ocjenom višom od prosječne razine ocjenjuju tvrdnju "Odgojitelj je odgovoran za kvalitetu odnosa s roditeljima/skrbnicima" ($M = 3,03$; $SD = 1,18$) čime iskazuju da smatraju razina odgojiteljske odgovornosti većom naspram roditeljske.

Tablica 19 Prosječne ocjene i raspršenja mišljenja sudionika o raznim tvrdnjama vezanim uz odnos roditelja i odgojitelja (ocjene roditelja i odgojitelja)

	<i>Roditelji</i>		<i>Odgojitelji</i>	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
a) Partnerski odnos roditelja/skrbnika i odgojitelja je važan.	4,22	1,01	4,27	1,18
b) Roditelj/skrbnik je u tom odnosu suradnje nadređen.	3,36	1,23	2,45	1,32
c) Odgojitelj je odgovoran za kvalitetu odnosa s roditeljima/skrbnicima.	3,07	1,21	3,03	1,18
d) Odgojitelj treba inicirati suradnju s roditeljima/skrbnicima.	3,28	1,04	3,60	1,12
e) Kvaliteta odnosa roditelja/skrbnika i odgojitelja reflektira se na cjelokupan razvoj djeteta.	4,04	0,97	4,02	1,01
f) Smatram da su odgojitelji dovoljno obrazovani za svoje radno mjesto.	4,20	0,86	4,25	0,88
g) Roditelj očekuje pomoć odgojitelja u rješavanju problemskih situacija s vlastitim djetetom.	3,59	0,95	4,15	0,83
h) Na početku svake vrtičke godine odgojitelji jasno daju do znanja što od mene kao roditelja očekuju.	3,61	0,95	4,12	0,87
i) Roditelji su dužni informirati se o tijeku razvoja svog djeteta samostalno, bez inicijative odgojitelja.	3,94	1,16	4,04	1,07
j) Odgojiteljima su potrebna dodatna usavršavanja na temu suradnje s roditeljima.	3,42	3,14	3,79	0,89
k) Smatram se odgovornim za kvalitetnu suradnju s odgojiteljem.	3,96	0,93	3,74	1,17
l) Odgojitelji bi trebali pomoći roditeljima u odgoju djece (savjetima, predavanjima, radionicama, predlaganjem stručne literature i sl.)	3,82	1,04	3,86	1,04
m) U vrtiću se vrlo malo uzima u obzir što roditelji zaista misle i žele.	2,52	1,10	2,34	1,14

Grafikon 15 Grafički prikaz prosječnih ocjena mišljenja sudionika o raznim tvrdnjama vezanim uz odnos roditelja i odgojitelja (ocjene roditelja i odgojitelja)



Provjere hipoteza

Hipoteza 1

Kako bi se utvrdilo procjenjuju li roditelji i odgojitelji ulogu partnera kao važnu na pitanju o važnosti pojedinih uloga odgojitelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima, provedeni su Wilcoxonovi testovi sume rangova za jedan uzorak. Parametrijski t-testovi za jedan uzorak nisu provedeni jer nije ispunjen uvjet normalnosti distribucije provjeren Shapiro-Wilk testom za skupinu roditelja ($W(101) = ,934$; $p < ,001$) i odgojitelja ($W(102) = ,850$; $p < ,001$). Deskriptivni podatci za prosječne rangove za odgovor “partner” na pitanju o važnosti pojedinih uloga odgojitelja u kvalitetnoj suradnji nalaze se u Tablici 13.

Tablica 20 Wilcoxonovi testovi sume rangova za jedan uzorak – odstupanja rangiranja odgovora “partner” od srednje vrijednosti 4 na pitanju o važnosti pojedinih uloga odgojitelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima za roditelje i odgojitelje

Podskupina	Shapiro-Wilk			Wilcoxonov test	
	W	df	p	T	p
Roditelji	,934	101	<,001	1845,5	,012
Odgojitelji	,850	102	<,001	1511,5	,001

Bilješka. KS – rezultat Kolmogorov-Smirnov testa, df – stupnjevi slobode, p – statistička značajnost provedenog testa, T – rezultat Wilcoxonovog testa.

Wilcoxonov test (Tablica 20) proveden na skupini roditelja pokazao je da su roditeljske procjene važnosti uloge partnera statistički značajno više od 4 ($T = 1845,5$; $p = ,012$), odnosno da roditelji smatraju ulogu odgojitelja kao partnera u kvalitetnoj suradnji s roditeljima manje važnom od neutralne srednje vrijednosti. Test proveden nad skupinom odgojitelja pokazao je da su odgojiteljske procjene važnosti uloge partnera statistički značajno niže od 4 ($T = 1511,5$; $p = ,001$), odnosno da odgojitelji smatraju ulogu odgojitelja kao partnera u kvalitetnoj suradnji s roditeljima više važnom od neutralne srednje vrijednosti. Prva hipoteza je odbačena, s obzirom na to da predviđa da će i roditelji odgojitelji smatrati ulogu odgojitelja kao partnera natprosječno važnom.

Hipoteza 2a

Kako bi se utvrdilo postoje li statistički značajne razlike u stavovima i mišljenjima roditelja o razini uključenosti roditelja u suradnički odnos odgojitelj-roditelj u odnosu na broj djece u obitelji te stupnju obrazovanja, provedena je dvofaktorska analiza varijance za nezavisne uzorke. Zavisnu varijablu predstavljao je ukupan broj odgovora označenih na pitanju „Koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću?“ (pojedinačni odgovori su u Tablici 14). Visok broj odabranih odgovora predstavlja izraženije mišljenje da bi roditelji trebali biti uključeni u suradnički odnos odgojitelj-roditelj. Nezavisne varijable su broj djece u obitelji (Tablica 9) te stupanj obrazovanja roditelja (Tablica 12). Podatci o izraženosti zavisne varijable u svim podskupinama nalaze se u Tablici 21.

Tablica 21 Broj označenih odgovora na pitanju „Koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću?“ za sve kombinacije nezavisnih varijabli

<i>Obrazovanje</i>	<i>Broj djece u obitelji</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>
Srednja stručna sprema	Jedno dijete	6,19	2,64	16
	Dvoje djece	7,26	2,35	31
	Troje djece	7,64	1,80	11
	Ukupno	7,03	2,37	58
Viša stručna sprema	Jedno dijete	7,00	2,71	4
	Dvoje djece	6,60	1,35	10
	Troje djece	6,33	1,15	3
	Ukupno	6,65	1,62	17
Visoka stručna sprema	Jedno dijete	6,00	1,41	7
	Dvoje djece	6,17	1,64	12
	Troje djece	6,14	1,95	7
	Ukupno	6,12	1,61	26
Ukupno za broj djece u obitelji	Jedno dijete	6,26	2,33	27
	Dvoje djece	6,89	2,07	53
	Troje djece	6,95	1,86	21
Ukupno za sve sudionike		6,73	2,10	101

Normalnost distribucije zavisne varijable za svaku kombinaciju nezavisnih varijabli provjerena je Shapiro-Wilk testom. Distribucija kombinacije skupina s višom stručnom spremom i troje djece ($W(3) = ,750$; $p < ,001$), kao i s visokom stručnom spremom i troje djece ($W(7) = ,765$; $p = ,018$) statistički značajno odstupaju od normalne distribucije. S obzirom na to da analiza varijance dobro tolerira umjerena odstupanja od normalne distribucije te da je u uzorku 7 podskupina zadovoljilo uvjete, provedena je dvosmjerna analiza varijance.

Leveneov test za homogenost varijance potvrdio je da se varijance različitih skupina statistički značajno ne razlikuju ($F_{Levene}(8, 92) = 1,398$; $p = ,208$) čime je uvjet homoscedasticiteta za provedbu analize varijance zadovoljen. Nisu pronađeni sudionici koji previše odstupaju od prosjeka niti u jednoj podskupini.

Tablica 22 Provjere normalnosti distribucije za sve podskupine

Stručna sprema	Broj djece u obitelji	Shapiro-Wilk		
		KS	df	P
Srednja stručna sprema	Jedno dijete	,955	16	,573
	Dvoje djece	,945	31	,111
	Troje djece	,957	11	,729
Viša stručna sprema	Jedno dijete	,773	4	,062
	Dvoje djece	,896	10	,198
	Troje djece	,750	3	,000
Visoka stručna sprema	Jedno dijete	,952	7	,752
	Dvoje djece	,916	12	,251
	Troje djece	,765	7	,018

Tablica 23 Rezultati dvosmjerne analize varijance kojom se provjeravaju uloga obrazovanja i broja djece u obitelji u variranju ukupnog broja odgovora na pitanje "Koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću?"

	Sume kvadrata	Stupnjevi slobode	Srednji kvadrati	F-omjer	Značajnost
Obrazovanje	13,917	2	6,958	1,567	,214
Broj djece u obitelji	1,223	2	0,612	0,138	,872
Obrazovanje * Broj djece u obitelji	9,154	4	2,288	0,515	,725
Reziduali	408,509	92	4,440		
Ukupno	5020,000	101			

Provedenom analizom varijance nisu pronađeni glavni efekti obrazovanja ($F(2, 92) = 1,567$; $p = ,214$), kao niti broja djece u obitelji na ukupan broj odgovora na pitanje "Koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću?" ($F(2, 92) = 0,318$; $p = ,872$). Interakcija obrazovanja roditelja i broja djece u obitelji također nije pronađena ($F(4, 92) = 0,515$; $p = ,725$) pa je stoga prvi dio druge hipoteze odbačen.

Hipoteza 2b

Povezanost dobi odgojitelja i mišljenja da bi roditelji trebali biti uključeni u suradnički odnos odgojitelj-roditelj provjerena je izračunom Pearsonovog koeficijenta korelacije između dobi odgojitelja i broja odgovora označenih na pitanju „Koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću?“ Nije pronađena statistički značajna povezanost ($r = ,065$; $p = ,526$).

Povezanost radnog staža odgojitelja u struci i mišljenja da bi roditelji trebali biti uključeni u suradnički odnos odgojitelj-roditelj provjerena je izračunom Spearmanovog koeficijenta korelacije. Korišten je neparametrijskih koeficijent s obzirom na to da je staž mjeran na ordinarnoj ljestvici (Tablica 10). Nije pronađena statistički značajna povezanost ($r_s = -,010$; $p = ,917$). Drugi dio druge hipoteze time je također odbačen.

Hipoteza 3

Prepoznavanje razlike između partnerstva i suradnje kod roditelja mjereno je putem odgovora danih na pitanje koja ponašanja roditelja uključuju kvalitetnu suradnju odgojitelja i roditelja kao partnerstva (Tablica 17). Kao znak prepoznavanja partnerstva uzeto je zaokruživanje odgovora a), d), f) i g). Kao znak prepoznavanja suradnje uzeto je zaokruživanje odgovora b), c) i e). Izračunati su phi koeficijenti kao mjera povezanosti između dvije dihotomne varijable. Promotrene su povezanosti između odabira svih odgovora. Ako postoje visoke pozitivne međupovezanosti u odabiru odgovora a), d), f) i g), to će označavati da sudionici prepoznaju koncept partnerstva. Ako postoje visoke pozitivne povezanosti međupovezanosti u odabiru odgovora b), c), i e), to će označavati da sudionici prepoznaju koncept suradnje. Ako uz to postoje visoke negativne povezanosti između odgovora a), d), f) i g) s odgovorima b), c) i e), to će značiti da sudionici razlikuju koncepte partnerstva i suradnje, te kad biraju odgovore vezane uz jedan, ne biraju odgovore vezane uz drugi. Tablica 24 prikazuje phi koeficijente.

Tablica 24 Phi koeficijenti između odgovora danih na pitanje koja ponašanja roditelja uključuju kvalitetnu suradnju odgojitelja i roditelja kao partnerstvo

	a)	d)	f)	g)	b)	c)	e)
a)	-						
d)	-,199*	-					
f)	,001	,057	-				
g)	-,044	,082	,018	-			
b)	-,186	,084	,242*	-,053	-		
c)	,127	-,570***	-,007	,104	-,081	-	
e)	,250*	-,154	-,111	,282**	-,123	,185	-

Legenda: * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

Tablica 24 podijeljena je u dijelove s obzirom na to ispituju li odgovori prepoznavanje partnerstva, suradnje, te razlikovanje ta dva koncepta. U prvom kvadrantu samo je jedan statistički značajan phi koeficijent koji ukazuje na negativnu povezanost odgovora a) i d). Možemo zaključiti da sudionici ne prepoznaju koncept partnerstva. U četvrtom kvadrantu nema statistički značajnih phi koeficijenata, iz čega možemo zaključiti da sudionici ne prepoznaju koncept suradnje. U trećem kvadrantu četiri su statistički značajna phi koeficijenta, no suprotnih predznaka. Takav uzorak phi koeficijenata ne upućuje na sustavan odnos odgovora na pitanja vezanih uz partnerstvo (a, d, f i g) u odnosu na ona vezana uz suradnju (b, c i e). Iz čega zaključujemo da ni roditelji ni odgojitelji ne razlikuju pojmove suradnje od partnerstva odnosno postavljene hipoteze H3a i H3b su prihvaćene.

Hipoteza 4

Četvrta hipoteza provjerena je uvidom u odgovore na tvrdnje o utjecaju raznih čimbenika na uspješnu partnersku suradnju roditelj-odgojitelj (Tablica 18). Snažan utjecaj na tvrdnje reprezentiran je odgovorom 2. Ako za većinu tvrdnji pod pitanjem 6 sudionici u prosjeku odgovore ocjenom visine do 2.5, smatrat će se da procjenjuju da postoji snažan utjecaj tih čimbenika. Sve tvrdnje imaju prosječnu ocjenu manju od 2,5, što ukazuje na izrazito snažan utjecaj navedenih čimbenika koji utječu na uspješnu partnersku suradnju roditelj-odgojitelj. Četvrta hipoteza time je potvrđena.

Hipoteza 5

Kako bi se utvrdilo procjenjuju li roditelji i odgojitelji važnost suradnje kroz vlastitu odgovornost, provedeni su Wilcoxonovi testovi sume rangova za jedan uzorak. Deskriptivni podatci za tvrdnju "Smatram se odgovornim za kvalitetnu suradnju s odgojiteljem" kojom se mjeri suradnja kroz vlastitu odgovornost nalaze se u Tablici 19. Parametrijski t-testovi za jedan uzorak nisu provedeni jer nije ispunjen uvjet normalnosti distribucije provjeren Shapiro-Wilk testom za skupinu roditelja ($W(101) = ,802$; $p < ,001$) i odgojitelja ($W(102) = ,820$; $p < ,001$).

Tablica 25 Wilcoxonovi testovi sume rangova za jedan uzorak – odstupanja ocjena tvrdnje "Smatram se odgovornim za kvalitetnu suradnju s odgojiteljem" od srednje vrijednosti 3

<i>Podskupina</i>	<i>Shapiro-Wilk</i>			<i>Wilcoxonov test</i>	
	<i>W</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	<i>T</i>	<i>p</i>
Roditelji	,802	101	<,001	3894,0	<,001
Odgojitelji	,820	102	<,001	3815,5	<,001

Wilcoxonov test proveden na skupini roditelja pokazao je da je roditeljsko slaganje s tvrdnjom "Smatram se odgovornim za kvalitetnu suradnju s odgojiteljem" statistički značajno više od 3 ($T = 3894,0$; $p < ,001$). Test proveden nad skupinom odgojitelja pokazao je da je odgojiteljsko slaganje s tvrdnjom također statistički značajno više od 3 ($T = 3815,5$; $p = ,001$) čime je potvrđena i peta hipoteza.

8. ZAKLJUČAK

Najteža i najzahtjevnija uloga je ona roditeljska. Ona iziskuje strpljenje, toleranciju, ljubav, razumijevanje i vrijeme. Odgojiteljeva uloga zahtijeva profesionalnost, pedagoško znanje i vještine koje osiguravaju svakodnevnu primjenu u radu s djecom. Pritom se odvija složen proces na kojem se temelji odnos roditelja i odgojitelja, a svrha mu je dobrobit djeteta. Gledajući kroz povijest, odnosi roditelja i odgojno-obrazovne ustanove uvelike su napredovali. Kako se mijenjao sustav i oblik ustanova, tako je napredovao odnos roditelja i odgojitelja. Najveći napredak je vidljiv u 21. stoljeću kada se pojmovi suradnje i partnerstva jasno odjeljuju i definiraju. Time se stručnjacima i roditeljima daje jasan prikaz i očekivanja odnosa. Izgradnja partnerskih odnosa roditelja i odgojno-obrazovne ustanove, ponajviše odgojitelja od velike je važnosti za stvaranje optimalnih uvjeta za kvalitetan dječji razvoj te boravak u dječjem vrtiću. Djeca uče po modelu, a upravo su ti modeli roditelji i odgojitelji. Kako bismo pružili kvalitetan primjer djeci, način odnošenja jednih prema drugima treba biti na razini koja se smatra profesionalnom. Jasna i dvosmjerna komunikacija, povjerenje i razumijevanje te uvažavanje mišljenja. O važnosti partnerskog odnosa nije potrebno puno govoriti, jer kada kažemo da najviše od tog odnosa dobivaju djeca, govori nam sve. Kvaliteta partnerskog odnosa očituje se na razini svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa; djetetu, roditelju, odgojitelju i odgojno-obrazovnoj ustanovi. Najveći i najčešći problem prilikom pokušaja stvaranja partnerskih odnosa roditelja i odgojitelja je nepoznavanje samih pojmova što je utvrđeno i ovim istraživanjem. Ipak, bitno je spomenuti da roditelji i odgojitelji shvaćaju važnost kvalitetnog partnerskog odnosa i njegovo reflektiranje na dijete. U suvremenom svijetu dolazi do napretka tehnologije što dovodi do promjena u ophođenju s roditeljima. Kako bi izgradili kvalitetne partnerske odnose, koristimo različite modalitete suradnje koji ovise o interesima sudionika, ali i njihovim kompetencijama, prethodnom znanju, stavovima i uvjerenjima kojih su svjesni ili nesvjesni. Važno je napomenuti da je partnerstvo izazov koji iziskuje vrijeme, razumijevanje, toleranciju i motivaciju, na privatnom ili poslovnom planu. Nije lako biti dobar partner, ali zaista nije ni nemoguće. Potrebno je uložiti puno ljubavi, truda, energije i volje, a sve zbog jedne važne svrhe, u ovom slučaju djeteta.

POPIS LITERATURE

KNJIGE:

1. Anić, V. (1991) *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber
2. Gluščić, J., Pustaj, M. (2008) *Roditelj, dijete, odgojitelj*. Jastrebarsko: vlastita naklada-Jasenka Gluščić
3. Hansen Kirsten, A., Kaufman Roxane, K., Walsh Burke, K. (2001) *Kurikulum za vrtiće*. Zagreb: Udruga roditelja Korak po korak za promicanje kvalitete življenja djece i obitelji Jull, J., Jensen, H. (2010) *Od poslušnosti do odgovornosti*. Pelago
4. Janković, J. (2007) *Sukob ili suradnja* Zagreb: Alinea
5. Jurčević-Lozančić, A. (2005) *Izazovi odrastanja : predškolsko dijete u okružju suvremene obitelji i vrtića*. Petrinja: Visoka učiteljska škola
6. Ljubetić, M. (2009) *Vrtić po mjeri djeteta, priručnik za odgojitelje i roditelje*. Zagreb: Školske novine d. d.
7. Ljubetić, M. (2014) *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Zagreb: Element
8. Malić, J., Mužić, V. (1989) *Pedagogija*. Zagreb: Školska knjiga
9. Milanović, M. i sur. (2014) *Pomozimo im rasti- priručnik za partnerstvo roditelja i odgojitelja*. Zagreb:Golden marketing-Tehnička knjiga
10. Miljak, A. (1996) *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Velika Gorica-Zagreb: Persona s p.o
11. Plahutar, A. (2017) *Što veseli malog tigra* Zagreb: Hrvatska Mensa
12. Rosić, V., Zloković, J. (2003) *Modeli suradnje obitelji i škole*. Đakovo: Tempo d.o.o
13. Rosić, V. (2005) *Odgoj, obitelj, škola*. Rijeka: Žagar d.o.o
14. Slunjski, E. (2011) *Kurikulum ranog odgoja*. Zagreb: Školska knjiga, d.d.
15. Slunjski, E., Ljubetić, M., Pribela Hodap, S., Malnar, A., Kljenak, T., Zagrajski Malek, S., Horvatić, S., Antulić, S. (2012) *Priručnik za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.
16. Starc, B., Čudina-Obradović, M., Letica, M., Pleše, A., Profaca, B. (2004) *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga
17. Šagud, M. (2006) *Odgajitelj kao reflektivni praktičar* Petrinja: Visoka učiteljska škola

18. Tot, D. (2013). *Kultura samovrednovanja škole i učitelja*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

ČLANCI:

1. Brnić, L. (2015) Suradnja pedagoga i učitelja na unapređivanju nastave Partnerstvo u odgoju i obrazovanju-zbornik sažetaka i plenarnih izlaganja i priopćenja. Filozofski fakultet u Osijeku str.21-22
2. Buljubašić-Kuzmanović, V., Lukaš, M. (2015) Suradnja i/ili partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove Nova paradigma: obiteljska angažiranost umjesto roditeljske uključenosti. Partnerstvo u odgoju i obrazovanju-zbornik sažetaka i plenarnih izlaganja i priopćenja. Filozofski fakultet u Osijeku str. 6-8
3. Ivšanin, I., Vrbanec, D. (2015) Razvijanje partnerstva s roditeljima Dijete, vrtić, obitelj : Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, Vol.21 No.79 str.24-25
4. Jeić, M., Smiljanić, M., Kuljašević, K. (2013) Suradnja vrtića s roditeljima – primjeri dobre prakse. Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, 19(72), str.4-6.
5. Petrović-Sočo, B. (1995) Ispitivanje stavova roditelja o suradnji s vrtićem. Društvena istraživanja Zagreb, 18-19 (4-5), str. 613-625.
6. Škutor, M (2014) Partnerstvo škole i obitelji – temelj dječjeg uspjeha Napredak : časopis za pedagogijsku teoriju i praksu, Vol.154 No.3 str. 209-222
7. Valjan-Vukić, V., Čeko Jurišić, S., Miočić, M. (2011) Razvijanje kulture predškolske ustanove zajedničkim djelovanjem roditelja i odgojitelja. Magistra Iadertina, Vol.6. No.1. str.83-98
8. Vekić-Kljaić, V. (2016) Stavovi roditelja predškolske djece o ključnim kompetencijama važnima za budući uspjeh djeteta Školski vjesnik : časopis za pedagogijsku teoriju i praksu, Vol.65 No.3 str.379-401

MREŽNE STRANICE:

1. AZOO-Partnerski odnos djelatnika predškolske ustanove s roditeljima <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwiStvKW-NPdAhUlWAIHHbUfDwcQFjAAegQIABAC&url=http%3A%2F%2Fwww.a-zoo.hr%2Fimages%2Frazno%2FBorak.ppt&usg=AOvVaw2sJcehhhsu9QviAPc66pJ> (24.09.2018)
2. DV“Dugo Selo“ na adresi:

<http://www.dvds.hr/pdf/2/ukljucenost.pdf> (26.08.2018)

3. Hrvatska znanstvena bibliografija na adresi:
https://bib.irb.hr/datoteka/505870.Kompetencija_ogojitelja_i_autonomija_dijeteta1.pdf (22.08.2018)
4. Hrvatska znanstvena bibliografija na adresi:
https://bib.irb.hr/datoteka/510126.Microsoft_Word_.Partnerstvo_roditelja_i_odgojitelja.pdf (18.06.2018)
5. Hrvatska znanstvena bibliografija na adresi:
https://bib.irb.hr/datoteka/758562.Kanji_Boneta_Videnje_partnerstva_obitelji_i_vrtica_ocima_roditelja.pdf (23.06.2018)
6. Hrvatska znanstvena bibliografija na adresi:
https://bib.irb.hr/datoteka/559063.KOMUNIKACIJA_U_NASTAVI.pdf (11.09.2018)
7. Hrvatski jezični portal na adresi: <http://hjp.znanje.hr/> (25.06.2018)
8. NCVVO, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja na adresi:
http://dokumenti.ncvvo.hr/Samovrjednovanje/Tiskano/prirucnik_predskolski_odgoj.pdf (26.08.2018)
9. PTA, Nacional parents teacher asociacion, everychild.one voice. na adresi:
<https://www.pta.org/> (06.07.2018)
10. Researchgate na adresi
[:https://www.researchgate.net/publication/269102260_Razumijevanje_partnerstva_i_osposobljenost_odgojitelja_za_gradenje_partnerskih_odnosa_s_roditeljima](https://www.researchgate.net/publication/269102260_Razumijevanje_partnerstva_i_osposobljenost_odgojitelja_za_gradenje_partnerskih_odnosa_s_roditeljima) (22.08.2018)
11. Slideshare na adresi:
<https://www.slideshare.net/suzanapesa/novi-zeland-predkolski-odgoj-te-wariki> (23.08.2018)
12. DW Akademie –Dječji vrtić-prvi njemački izvozni hit (Walter, 2015)
<https://www.dw.com/hr/dje%C4%8Dji-vrti%C4%87-prvi-njema%C4%8Dki-izvozni-hit/a-18543203> (14.07.2018)

PRILOZI

Prilog 1: Anketni upitnik za roditelje

Poštovani roditelji, za potrebe izrade diplomskog rada pod nazivom *Percepcija i stavovi odgojitelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu* kao studentici potrebni su mi Vaši stavovi o navedenoj temi, stoga Vas molim za suradnju. Molim Vas da pažljivo pročitate upitnik i odgovorite na sva postavljena pitanja kako bi Vaši odgovori mogli biti statistički obrađeni. Ispitivanje je u potpunosti **anonimno i dobrovoljno** te će se podaci koristiti **isključivo u svrhu izrade diplomskog rada**. Nakon obrade podataka i obrane diplomskog rada anketne upitnike ću osobno uništiti. **Zahvaljujem na uloženom trudu i vremenu.**

Studentica: Ivana Mavračić Miković

1. Brojevima od 1 do 7 rangirajte važnost pojedine uloge odgojitelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima (1-najvažnije, 7-najmanje važno). Ako smatrate da neka od uloga nije relevantna ili prelazi okvire suradnje s roditeljima, označite je nulom (0).

- ___ Slušatelj (biti netko kome roditelj može povjeriti svoje probleme)
- ___ Informator (opće informiranje o djetetovom razvojnom statusu, provedenom danu u skupini i sl.)
- ___ Poticatelj (biti netko tko će roditelja ojačati u donošenju odluka)
- ___ Partner (zajedničko donošenje odluka i podjela odgovornosti u odgoju djeteta)
- ___ Suradnik (pružanje podrške u odgoju)
- ___ Prijatelj (možemo si sve otvoreno reći, jer jedino tako možemo uskladiti odgojne utjecaje)
- ___ Mentor (netko tko će roditelja poučiti odgojnim vještinama)

2. Koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću (možete zaokružiti više odgovora) ?

- a) Oglasne ploče/kutići
- b) Roditeljski sastanci
- c) Tematski roditeljski sastanci
- d) Kreativne radionice
- e) Dan otvorenih vrata
- f) Grupe podrške roditeljima
- g) Ispitivanje stavova i mišljenja roditelja putem anketa
- h) Uključivanje roditelja kroz posjete skupinama
- j) Izmjene informacija e-mali adresom
- k) Izmjene informacija SMS-om, Viber ili WhatsApp grupom
- l) Fotografije djece u aktivnostima
- lj) Snimke djece u aktivnostima
- m) Dječji radovi
- n) Individualni razgovori odgojitelj-roditelj

3. U kojim oblicima suradnje ste najviše sudjelovali u vrtiću tijekom ove godine (možete odabrati jedan od navedenih u 2. pitanju ili navedite neki drugi)?

4. Koji oblik suradnje bi Vama, kao roditelju/skrbniku, najviše odgovarao (možete odabrati jedan od navedenih u 2. pitanju ili navedite neki drugi)?

5. Zaokružite slovo ispred svih onih izjava koje označavaju kvalitetnu suradnju kao partnerstvo odgojitelja i roditelja. Kvalitetna suradnja kao partnerstvo odgojitelja i roditelja je kada se roditelji:

- a) Percipiraju kao „prvi odgojitelji“ svoje djece
- b) Percipiraju kao „druga strana“ u odgoju svoje djece
- c) Povremeno uključuju u aktivnosti dječjeg vrtića
- d) Uključuju u većinu aktivnosti dječjeg vrtića
- e) Dolaze u vrtić po pozivu ili u određeno vrijeme (npr. dovođenje i odvođenje djece iz vrtića)
- f) Dolaze u vrtić bez ograničavanja vremena boravka u njoj
- g) Informiraju o svojim pravima obvezama u vezi partnerstva s odgojiteljima

6. Procijenite koliki je utjecaj navedenih čimbenika na uspješnu partnersku suradnju roditelj-odgojitelj zaokruživanjem jednog odgovora za svaku tvrdnju

Čimbenici koji utječu na uspješnu partnersku suradnju roditelj-odgojitelj	Izuzetno snažan utjecaj	Snažan utjecaj	Osrednji utjecaj	Slab utjecaj	Nema utjecaja
Međusobno uvažavanje znanja i vještina	1	2	3	4	5
Iskrena i otvorena komunikacija	1	2	3	4	5
Razumijevanje i tolerancija	1	2	3	4	5
Odsutnost etiketiranja i kritiziranja	1	2	3	4	5
Zajedničko planiranje i donošenje odluka	1	2	3	4	5
Pristupačnost i međusobno razumijevanje	1	2	3	4	5
Otvorena i obostrana razmjena informacija	1	2	3	4	5
Usklađivanje odgojnih utjecaja	1	2	3	4	5

7. Molim Vas da izrazite Vaše mišljenje o ponuđenim tvrdnjama zaokruživanjem jednog odgovora za svaku tvrdnju.

Tvrdnje	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Ne znam	Slažem se	Slažem se u potpunosti
Partnerski odnos roditelja/skrbnika i odgojitelja je važan.	1	2	3	4	5
Roditelj/skrbnik je u tom odnosu suradnje nadređen.	1	2	3	4	5
Odgojitelj je odgovoran za kvalitetu odnosa s roditeljima/skrbnicima.	1	2	3	4	5
Odgojitelj treba inicirati suradnju s roditeljima/skrbnicima.	1	2	3	4	5
Kvaliteta odnosa roditelja/skrbnika i odgojitelja reflektira se na cijelokupan razvoj djeteta.	1	2	3	4	5
Smatram da su odgojitelji dovoljno obrazovani za svoje radno mjesto.	1	2	3	4	5
Roditelj očekuje pomoć odgojitelja u rješavanju problemskih situacija s vlastitim djetetom.	1	2	3	4	5
Na početku svake vrtičke godine odgojitelji jasno daju do znanja što od mene kao roditelja očekuju.	1	2	3	4	5
Roditelji su dužni informirati se o tijeku razvoja svog djeteta samostalno, bez inicijative odgojitelja.	1	2	3	4	5
Odgojiteljima su potrebna dodatna usavršavanja na temu suradnje s roditeljima.	1	2	3	4	5
Smatram se odgovornim za kvalitetnu suradnju s odgojiteljem..	1	2	3	4	5
Odgojitelji bi trebali pomoći roditeljima u odgoju djece (savjetima, predavanjima, radionicama, predlaganjem stručne literature i sl.)	1	2	3	4	5
U vrtiću se vrlo malo uzima u obzir što roditelji zaista misle i žele.	1	2	3	4	5

U sljedećim pitanjima navedite podatke o sebi.

1. **Spol (zaokružite):** Ženski Muški
2. **Dob (godine, npr. 40)** _____
3. **Najviši završeni stupanj obrazovanja (zaokružite jedan odgovor):**
 1)SSS
 2)VŠS
 3)VSS
4. **Vaša zaposlenost (zaokružiti jedan odgovor)**
 a) Zaposlen/a
 b) Nezaposlen/a

- d) Umirovljenik/ica
 - e) Nešto drugo (npr. trajno nesposoban/na za rad)
5. **Obitelj/zajednica ima:** a) jedno dijete b) dvoje djece c) troje djece
 d) četvero i više djece

Hvala na uloženom trudu i vremenu!

Prilog 2: Anketni upitnik za odgojitelje

Poštovani odgojitelju/poštovana odgojiteljice, za potrebe izrade diplomskog rada pod nazivom *Percepcija i stavovi odgojitelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu* kao studentici potrebni su mi Vaši stavovi o navedenoj temi, stoga Vas molim za suradnju. Molim Vas da pažljivo pročitate upitnik i odgovorite na sva postavljena pitanja kako bi Vaši odgovori mogli biti statistički obrađeni. Ispitivanje je u potpunosti **anonimno i dobrovoljno** te će se podaci koristiti **isključivo u svrhu izrade diplomskog rada**. Nakon obrade podataka i obrane diplomskog rada anketne upitnike ću osobno uništiti. **Zahvaljujem na uloženom trudu i vremenu.**

Studentica: Ivana Mavračić Miković

6. Brojevima od 1 do 7 rangirajte važnost pojedine uloge odgojitelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima (1-najvažnije, 7-najmanje važno). Ako smatrate da neka od uloga nije relevantna ili prelazi okvire suradnje s roditeljima, označite je nulom (0).

- ___ Slušatelj (biti netko kome roditelj može povjeriti svoje probleme)
- ___ Informator (opće informiranje o djetetovom razvojnom statusu, provedenom danu u skupini i sl.)
- ___ Poticatelj (biti netko tko će roditelja ojačati u donošenju odluka)
- ___ Partner (zajedničko donošenje odluka i podjela odgovornosti u odgoju djeteta)
- ___ Suradnik (pružanje podrške u odgoju)
- ___ Prijatelj (možemo si sve otvoreno reći, jer jedino tako možemo uskladiti odgojne utjecaje)
- ___ Mentor (netko tko će roditelja poučiti odgojnim vještinama)

7. Koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću (možete zaokružiti više odgovora) ?

- a) Oglasne ploče/kutići
- b) Roditeljski sastanci
- c) Tematski roditeljski sastanci
- d) Kreativne radionice
- e) Dan otvorenih vrata
- f) Grupe podrške roditeljima
- g) Ispitivanje stavova i mišljenja roditelja putem anketa
- h) Uključivanje roditelja kroz posjete skupinama
- i)
- j) Izmjene informacija e-mali adresom
- k) Izmjene informacija SMS-om, Viber ili WhatsApp grupom
- l) Forografije djece u aktivnostima
- m) Ij) Snimke djece u aktivnostima
- n) Dječji radovi
- o) Individualni razgovori odgojitelj-roditelj

8. U kojim oblicima suradnje ste najviše sudjelovali u vrtiću tijekom ove godine (možete odabrati jedan od navedenih u 2. pitanju ili navedite neki drugi)?
-
9. Koji oblik suradnje bi Vama, kao odgojitelju najviše odgovarao (možete odabrati jedan od navedenih u 2. pitanju ili navedite neki drugi)?
-
10. Zaokružite slovo ispred svih onih izjava koje označavaju kvalitetnu suradnju kao partnerstvo odgojitelja i roditelja.
Kvalitetna suradnja kao partnerstvo odgojitelja i roditelja je kada se roditelji:
- h) Percipiraju kao „prvi odgojitelji“ svoje djece
 - i) Percipiraju kao „druga strana“ u odgoju svoje djece
 - j) Povremeno uključuju u aktivnosti dječjeg vrtića
 - k) Uključuju u većinu aktivnosti dječjeg vrtića
 - l) Dolaze u vrtić po pozivu ili u određeno vrijeme (npr. dovođenje i odvođenje djece iz vrtića)
 - m) Dolaze u u vrtić bez ograničavanja vremena boravka u njoj
 - n) Informiraju o svojim pravima obvezama u vezi partnerstva s odgojiteljima
11. Procijenite koliki je utjecaj navedenih čimbenika na uspješnu partnersku suradnju roditelj-odgojitelj zaokruživanjem jednog odgovora za svaku tvrdnju

Čimbenici koji utječu na uspješnu partnersku suradnju roditelj-odgojitelj	Izuzetno snažan utjecaj	Snažan utjecaj	Osrednji utjecaj	Slab utjecaj	Nema utjecaja
Međusobno uvažavanje znanja i vještina	1	2	3	4	5
Iskrena i otvorena komunikacija	1	2	3	4	5
Razumijevanje i tolerancija	1	2	3	4	5
Odsutnost etiketiranja i kritiziranja	1	2	3	4	5
Zajedničko planiranje i donošenje odluka	1	2	3	4	5
Pristupačnost i međusobno razumijevanje	1	2	3	4	5
Otvorena i obostrana razmjena informacija	1	2	3	4	5
Usklađivanje odgojnih utjecaja	1	2	3	4	5

12. Molim Vas da izrazite Vaše mišljenje o ponuđenim tvrdnjama zaokruživanjem jednog odgovora za svaku tvrdnju.

Tvrdnje	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Ne znam	Slažem se	Slažem se u potpunosti
Partnerski odnos roditelja/skrbnika i odgojitelja je važan.	1	2	3	4	5
Roditelj/skrbnik je u tom odnosu suradnje nadređen.	1	2	3	4	5
Odgojitelj je odgovoran za kvalitetu odnosa s roditeljima/skrbnicima.	1	2	3	4	5
Odgojitelj treba inicirati suradnju s roditeljima/skrbnicima.	1	2	3	4	5
Kvaliteta odnosa roditelja/skrbnika i odgojitelja reflektira se na cjelokupan razvoj djeteta.	1	2	3	4	5
Smatram da su odgojitelji dovoljno obrazovani za svoje radno mjesto.	1	2	3	4	5
Roditelj očekuje pomoć odgojitelja u rješavanju problemskih situacija s vlastitim djetetom.	1	2	3	4	5
Na početku svake vrtičke godine odgojitelji jasno daju do znanja što od mene kao roditelja očekuju.	1	2	3	4	5
Roditelji su dužni informirati se o tijeku razvoja svog djeteta samostalno, bez inicijative odgojitelja.	1	2	3	4	5
Odgojiteljima su potrebna dodatna usavršavanja na temu suradnje s roditeljima.	1	2	3	4	5
Smatram se odgovornim za kvalitetnu suradnju s roditeljem..	1	2	3	4	5
Odgojitelji bi trebali pomoći roditeljima u odgoju djece (savjetima, predavanjima, radionicama, predlaganjem stručne literature i sl.)	1	2	3	4	5
U vrtiću se vrlo malo uzima u obzir što roditelji zaista misle i žele.	1	2	3	4	5

U sljedećim pitanjima navedite podatke o sebi.

13. Dob (godine, npr. 40) _____

14. Najviši završeni stupanj obrazovanja (zaokružite jedan odgovor):

- a) SSS
- b) VŠS
- c) VSS

15. Radni staž (u struci) : a) do 5 godina b) od 6-15 godina c) od 16-26 godina
 d) iznad 26 godina. .

Hvala na uloženom trudu i vremenu!

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1 zastupljenosti roditelja i odgojitelja u uzorku.....	44
Grafikon 2 zastupljenost spolova u uzorku.....	45
Grafikon 3 radni status roditelja u uzorku	46
Grafikon 4 broj djece roditelja u uzorku	47
Grafikon 5 radni staž odgojitelja u struci.....	48
Grafikon 6 zastupljenost dobi roditelja u uzorku.....	49
Grafikon 7 zastupljenost dobi odgojitelja u uzorku	49
Grafikon 8 zastupljenost obrazovanja roditelja i odgojitelja (u postocima)	50
Grafikon 9 prikaz prosječnih ocjena važnosti pojedinih uloga odgojitelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima	52
Grafikon 10 grafički prikaz odgovora na pitanje „koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću?“ (prikazuje postotak sudionika koji su odabrali pojedini odgovor	55
Grafikon 11 grafički prikaz oblika suradnje u kojima su roditelji i odgojitelji najviše sudjelovali u vrtiću.....	57
Grafikon 12 grafički prikaz oblika suradnje u koji bi roditeljima i odgojiteljima najviše odgovarali	60
Grafikon 13 grafički prikaz odgovora roditelja i odgojitelja na pitanje koja ponašanja roditelja uključuju kvalitetnu suradnju odgojitelja i roditelja kao partnerstvo (prikazuje postotak sudionika koji su odabrali pojedini odgovor)	62
Grafikon 14 – grafički prikaz prosječnih ocjena utjecaja čimbenika na uspješnu partnersku suradnju roditelj-odgojitelj (ocjene roditelja i odgojitelja).....	64
Grafikon 15 grafički prikaz prosječnih ocjena mišljenja sudionika o raznim tvrdnjama vezanim uz odnos roditelja i odgojitelja (ocjene roditelja i odgojitelja)	67

POPIS TABLICA

Tablica 1: Sličnosti i razlike obitelji	11
Tablica 2: Razlika suradnje i partnerstva	17
Tablica 3: Utjecaj na okolinu djeteta	21
Tablica 4: Prikaz modaliteta suradnje kroz oblike komunikacije	25
Tablica 5: Pozitivne i negativne strane suvremenih modaliteta suradnje	36
Tablica 6: Zastupljenost roditelja i odgojitelja u uzorku	44
Tablica 7: Zastupljenost spolova roditelja u uzorku	45
Tablica 8: Radni status roditelja u uzorku	45
Tablica 9: Broj djece roditelja u uzorku.....	46
Tablica 10: Radni staž odgojitelja u struci.....	48
Tablica 11: Dob roditelja i odgojitelja u uzorku (u godinama).....	48
Tablica 12: Zastupljenost stupnja obrazovanja roditelja i odgojitelja	50
Tablica 13: Prosječne ocjene i raspršenja važnosti pojedinih uloga odgojitelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima (procjene roditelja i odgojitelja)	52
Tablica 14: Odgovori na pitanje „koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću?“ roditelja i odgojitelja	54
Tablica 15: Oblici suradnje u kojima su roditelji i odgojitelji najviše sudjelovali u vrtiću	56
Tablica 16: Oblici suradnje u koji bi roditeljima i odgojiteljima najviše odgovarali	59
Tablica 17: Odgovori roditelja i odgojitelja na pitanje koja ponašanja roditelja uključuju kvalitetnu suradnju odgojitelja i roditelja kao partnerstvo	61
Tablica 18: Prosječne ocjene i raspršenja utjecaja navedenih čimbenika na uspješnu partnersku suradnju roditelj-odgojitelj (ocjene roditelja i odgojitelja).....	63
Tablica 19: Prosječne ocjene i raspršenja mišljenja sudionika o raznim tvrdnjama vezanim uz odnos roditelja i odgojitelja (ocjene roditelja i odgojitelja)	66
Tablica 20: Wilcoxonovi testovi sume rangova za jedan uzorak – odstupanja rangiranja odgovora “partner” od srednje vrijednosti 4 na pitanju o važnosti pojedinih uloga odgojitelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima za roditelje i odgojitelje	68
Tablica 21: Broj označenih odgovora na pitanju „koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću?“ za sve kombinacije nezavisnih varijabli.....	69
Tablica 22: Provjere normalnosti distribucije za sve podskupine.....	70

Tablica 23: Rezultati dvosmjerne analize varijance kojom se provjeravaju uloga obrazovanja i broja djece u obitelji u variranju ukupnog broja odgovora na pitanje “koje oblike suradnje ste uočili u dječjem vrtiću?”	70
Tablica 24: Phi koeficijenti između odgovora danih na pitanje pitanje koja ponašanja roditelja uključuju kvalitetnu suradnju odgojitelja i roditelja kao partnerstvo ...	72
Tablica 25: Wilcoxonovi testovi sume rangova za jedan uzorak – odstupanja ocjena tvrdnje ”smatram se odgovornim za kvalitetnu suradnju s odgojiteljem” od srednje vrijednosti 3	73

POPIS ILUSTRACIJA

Slika 1: Djeca u zabavištu u krajiškoj za vrijeme božićne svečanosti (oko 1900.godine) -----	7
Slika 2: Fröbelov dječji vrtić -----	8
Slika 3: Friedrich fröbel-----	8
Slika 4: Obrazac za pripremu roditeljskog sastanka -----	26
Slika 5: Obrazac zapisnika roditeljskog sastanka 1 -----	28
Slika 6: Primjer poziva za roditeljski sastanak -----	28
Slika 7: Obrazac za komunikacijski roditeljski sastanak-----	30
Slika 8: Primjer „kutića za roditelje-----	32
Slika 9: Letci različitih temetika-----	33
Slika 10: Komunikacijska kutija-----	34
Slika 11: Ntc obavijest za roditelje-----	37

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

UČITELJSKI FAKULTET

ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

IME I PREZIME STUDENTICE: Ivana Mavračić Miković

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Izjavljujem da sam diplomski naziv pod nazivom *Percepcija i stavovi odgojitelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskim odnosima* izradila samostalno. Svi djelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, internet stranice, zakoni i sl. u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

U Zagrebu, _____ 2018.

Ivana Mavračić Miković